



บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

วิทยานิพนธ์

ของ

ประเสริฐ แทนพลกรัง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์



**Roles of School Administrators in the Development of Learning
Resources under Buriram Educational
Service Area Office 2**

Prasert Tanpolkrang

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

March 2014

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2	
ผู้วิจัย	ประเสริฐ แทนพลกรัง	
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน ดร.เบญจพร วรรณปลัดมณี	ที่ปรึกษาหลัก ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามกรอบแนวคิด 5 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการศึกษารูปแบบ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ และ 5) ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 148 คน และครู 338 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน โดยให้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบค่าทีและค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับ คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษา รูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของ แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรจะมีการพัฒนาบุคลากร โดยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน 2) ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งใน โรงเรียน ชุมชนพร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล ทำทะเบียน ไว้อย่างเป็นระบบ 3) ด้านการศึกษา รูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นไว้ใน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และห้องพิเศษอื่น ๆ อย่างเพียงพอ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ควรมีการจัดงบประมาณสนับสนุน ในการใช้ การปรับปรุง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และ 5) ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรมีการบันทึกและ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมสรุปผลเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

TITLE	Roles of School Administrators in the Development of Learning Resources under Buriram Educational Service Area Office 2		
AUTHOR	Prasert Tanpolkrang		
ADVISORS	Assistant Professor Dr. Prasert Poo-ngern	Thesis Advisor	
	Dr. Benchaporn Wannapatam	Co-Advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2014

ABSTRACT

The purpose of this research was to study and compare roles of the school administrators in the development of learning resources under Buriram Educational Service Area Office 2 in 5 thinking frames : 1) the study of learning resources development, 2) the study of present basic information and problems of the learning resources, 3) the study of forms in developing the learning resources, 4) learning management to be in line with the learning resources, and 5) the use of learning resources evaluation. The samples consisted of 148 school administrators and 338 teachers selected through the use of the table of Krejcie & Morgan. The samples were then selected through Stratified Random Sampling according to the school sizes. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis was tested by t-test (Independent Samples) and F-test.

The results of the research revealed that :

1. The role of school administrators in learning resources development according to the opinions of school administrators as a whole and at each aspect was at a high level. When considering at each aspect, it was found that every aspect was at a high level with the average mean arrangement from high to low of the aspects of the learning management to be in line with the learning resources, the study of forms in developing the learning resources, the study of the learning resources development, the study of present basic information and problems of the learning resources and use of learning resources evaluation respectively.

2. The role of the school administrators in developing the learning resources in the opinions of the teachers as a whole and at each aspect was also at a high level with the highest average mean of the study of learning resources development aspect, followed by the aspects of the study of learning resources development, the study of forms in developing the learning resources, the study of present basic information and problems of the learning resources and the use of learning resources evaluation respectively.

3. The comparative result of the roles of the school administrators in the learning resources development in the opinions of the school administrators and the teachers under Buriram Educational Service Area Office 2 as whole was not different. When considering at each aspect it was found that in the aspect of the school administrators' and the teachers' opinions are different at the statistical significance level .05. The result of comparison analysis according to the school sizes as a whole and each aspect was not different.

4. The opinions and suggestions of the roles of school administrators in learning resources development according to the opinions of the school administrators and the teachers under Buriram Educational Service Area Office 2 for each aspect were : 1) for the study of learning resources development aspect, the schools should hold meetings, seminars, study trips in order to develop staff for school learning resources; 2) for the study of present basic information and problems of the learning resources aspect, the survey of both in - school resources and community resources should be done with data collection and registration systematically; 3) in the study of forms in developing the learning resources schools aspect, all needed and necessary materials and equipments should be provided in the library, computer rooms and other extra rooms efficiently; 4) in the aspect of learning management to be in line with the learning resources, the schools should provide supporting budget for improving and developing the learning resources; and 5) in the use of learning resources evaluation aspect, the usage of learning resources should be recorded, evaluated and concluded at the end of an academic year in order for further improvement and development.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.เบญจพร วรรณูปถัมภ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วีรกุลเทวัญ กรรมการสอบ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นายบรรพต สรวนรัมย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านราษฎร์นิยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 นายประยูทธ น้าอบเขย ศึกษาานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และนางจารุวรรณ อินทรชม ครูชำนาญการ โรงเรียนประโคนชัยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลแจ้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้กรุณาตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำเนิดชีวิต บูรพาจารย์ คณาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีศีล สมาธิ ปัญญา ตลอดจนภรรยาและผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือ คอยเป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนแก่ผู้วิจัย

ประเสริฐ แทนพลกรัง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
ประกาศนุญผลการ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แหล่งเรียนรู้	7
ความหมายของแหล่งเรียนรู้	7
ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้	8
ประเภทของแหล่งเรียนรู้	10
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	13
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้	16
บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา	24
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	24
หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ...	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
งานวิจัยในประเทศ	33
งานวิจัยต่างประเทศ	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
ประชากร	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
สัญลักษณ์ที่ใช้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
ความมุ่งหมายของการวิจัย	86
สมมติฐานของการวิจัย	86
วิธีดำเนินการวิจัย	87
สรุปผลการวิจัย	89
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	99

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	106
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	114
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม.....	122
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	124

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 ประชากรของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	40
3.2 กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	41
4.1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	50
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน..	51
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	52
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและ รายข้อ.....	53
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษา รูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	55
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการ เรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	60
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน.....	60
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	61
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	63
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	64
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	68
4.14 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน.....	70
4.15 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	71
4.16 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	72
4.17 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	74
4.18 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.19 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	78
4.20 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน.....	80
4.21 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	81
4.22 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา ของแหล่งเรียนรู้.....	82
4.23 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	83
4.24 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.25 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้.....	85

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียน ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 25 ได้ระบุไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ตามที่ต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2548 ข : 13 - 17) ประกอบกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา ตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2549 : 10 - 12) สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดมาตรฐานผู้เรียนในมาตรฐานที่ 6 ที่ระบุว่าผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับนักเรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา การศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2549 : 6 - 8)

แหล่งเรียนรู้มีส่วนสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเป็นการช่วยส่งเสริม การเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่ายและรวดเร็ว รวมทั้ง กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่อง ตลอดเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 23) และแหล่งเรียนรู้ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการจัด การเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้จะเป็นสื่อในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใคร่รู้และเกิดการ เรียนรู้ ซึ่งผ่านกระบวนการหรือกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนซึ่งการใช้แหล่งเรียนรู้

ให้บังเกิดผลนั้น ต้องเกิดจากการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา การดำเนินการของครู นักเรียน และความร่วมมือของทุกฝ่าย โดยโรงเรียนทุกแห่งทุกระดับซึ่งถือเป็นตัวแทนของรัฐ ในการจัดการศึกษา และดำเนินการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จำเป็นต้องมีการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้เรียนได้เต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมกับท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 1)

ผู้บริหารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยปฏิบัติงาน หรือทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนา แหล่งเรียนรู้ เริ่มจากการศึกษาหาความรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เห็นความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีศักยภาพ แล้วทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของ ปัญหาแหล่งเรียนรู้ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการสำรวจ สังกศอบถามจากชุมชน แล้วร่วมกันวางแผนในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง ใช้แนวทางการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ โดยศึกษารูปแบบและเทคนิคในด้านต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้ เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่อาศัยแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะสร้างรูปแบบและวิธีการ ใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา มีรูปแบบการประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนเพื่อนำไปพัฒนา จากนั้นใช้แหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา ในบทเรียนและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างหลากหลาย โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม พร้อมทั้งพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ และมีการสำรวจ ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (กรมวิชาการ. 2545 : 59)

ปัจจุบัน โรงเรียนยังไม่สามารถจัดแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษายังมีบทบาทเกี่ยวกับการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนน้อย อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่ที่มีต่อ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนั้นจากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งตระหนักใน ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องในการ จัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงมี ความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นุรีรัมย์ เขต 2 ว่าปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

สิ่งใดบ้าง มีการดำเนินการอย่างไร มีปัญหาในการดำเนินการอย่างไร เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาเป็นข้อมูล และแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน ตลอดจนบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ให้สามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3. ได้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอาจนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามกรอบงานของกรมวิชาการ (2545 ข) ใน 5 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.2 ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้
- 1.3 ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้
- 1.5 ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 148 โรงเรียน จำแนกเป็น

- 2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 233 คน
- 2.1.2 ครู จำนวน 2,768 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประทีป สุวรรณรักษ์. 2542 : 148-149) ได้ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 148 คน และครู 338 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 486 คน แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน โดยให้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ

3. ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง

- 3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
- 3.1.1.2 ครู

3.1.2 ขนาดของสถานศึกษา

- 3.1.2.1 ขนาดเล็ก มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน
- 3.1.2.2 ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน

3.1.2.3 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การบริหาร และการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุง หรือทำแหล่งเรียนรู้ โดยศึกษาตามแนวคิด 5 ด้านดังนี้

1.1 ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการศึกษาหาความรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีศักยภาพ

1.2 ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาแหล่งเรียนรู้ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการสำรวจ สังกศสอบถามจากชุมชน แล้วร่วมกันวางแผนในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง

1.3 ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยศึกษารูปแบบและเทคนิคในด้านต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่อาศัยแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะสร้างรูปแบบและวิธีการใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา มีรูปแบบการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนเพื่อนำไปพัฒนา

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างหลากหลาย ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม พร้อมทั้งพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่

1.5 ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ สารความรู้ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่ง

การเรียนรู้และสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์ของตนเอง เชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนอาจเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนตามกระบวนการเรียนการสอน หรือเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ ซึ่งแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

2.1 แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน หมายถึง สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งในบริเวณสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการต่างๆ สวนวิทยาศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สนามกีฬา ที่นำมาใช้เป็นสื่อหลักในการเรียนรู้สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นหรือใช้ในการเรียนรู้เรื่องอื่น และหมุนเวียนกิจกรรมได้ตามความสนใจของผู้เรียน

2.2 แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน หมายถึง สถานที่ที่อยู่นอกเหนือจากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น สถานที่ทำงาน สถานที่ประกอบการ พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ เป็นต้น

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

4. ครู หมายถึง ครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

5. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง ขนาดของโรงเรียน ตามการแบ่งของสำนักงานนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งขนาดของโรงเรียนเป็น 3 ขนาดตามจำนวนนักเรียน ดังนี้

5.1 ขนาดเล็ก มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน

5.2 ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน

5.3 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
 - 1.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
 - 1.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้
 - 1.4 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้
 - 1.6 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในห้องเรียน
2. บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.3 บทบาทของผู้บริหารและครูที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แหล่งเรียนรู้

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “แหล่งเรียนรู้” ไว้ดังนี้ กรมวิชาการ (2545 ข : 43) ได้นิยามความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียน เกิดกระบวนการเรียนรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ช่วยขยายแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น

ศุดาพร โรจนานุกร (2545 : 5) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า คือ สื่อ สถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนที่เด็กสามารถหาความรู้ได้

ผ่องศรี ชัยศรีนุวัฒน์ (2545 : 2) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ คือ สถานที่ต่างๆ ที่รอบตัวผู้เรียน ทั้งใกล้ตัวและไกลตัว ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ต่างๆ ให้กับผู้เรียน

ดวงใจ วัฒนมะโน (2545 : 1) ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้คือ แหล่งประสบการณ์ที่นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กรมสามัญศึกษา (2546 : 6) ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึงถิ่นที่อยู่ บริเวณบ่อเกิด ที่หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญ แหล่งเรียนรู้ อาจเป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและเป็นไปได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกเรียน ฝึกรู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ซึ่งจะมีทั้งที่อยู่ในห้องเรียน ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน

จากการศึกษาความหมายดังกล่าวข้างต้นของแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์ของนักเรียน และเชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนอาจเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนตามกระบวนการเรียนการสอน หรือเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ ซึ่งจะมีทั้งที่อยู่ในห้องเรียน ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์ (2533 : 6 – 7) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า

1. เป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิตที่ประชาชนจะมีปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา โดยไม่จำกัดเพศและวัย
2. เป็นแหล่งที่ช่วยเสริมการเรียนการสอนการศึกษาในระบบ
3. เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อการหาความรู้จากแหล่งกำเนิดได้ เช่น การเข้าไปศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือ ศาสนสถาน การศึกษาพันธุ์ไม้ หรือ การศึกษาพันธุ์สัตว์ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ชนิดต่าง ๆ ถึงแหล่งที่อยู่อาศัยในป่า

4. เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงหรือลงมือปฏิบัติจริงได้ เช่น การแก้ไขรถยนต์ การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น โต้ะ แก้ว การทำอาหาร ขนม หรือดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น

5. เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ที่มีการคิดค้นขึ้นและยังไม่มีของจริงให้เห็น เช่น การศึกษาถึงประดิษฐ์กรรมชิ้นใหม่ โดยดูจาก วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ นิทรรศการ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งวิทยาการประเภทนี้จะเป็นสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญเฉพาะในหลาย ๆ ด้านคือ

5.1 เป็นแหล่งให้ข่าวสาร เปิดโลกทัศน์ของผู้ศึกษาให้กว้างไกลกว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน ช่วยให้เกิดความสนใจในเรื่องที่สำคัญ ช่วยยกระดับความมุ่งมั่น โดยการเสนอภาพในอุดมคติหรือเสนอผลสำเร็จ ความก้าวหน้าของงานและบุคคลต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศของการพัฒนาด้วย

5.2 เป็นสิ่งช่วยเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมเพื่อให้เกิดความยอมรับสิ่งใหม่ ๆ แนวความคิดใหม่ ๆ เกิดมุมมองใหม่ ๆ ขึ้น

5.3 เป็นสื่อการสอนสมัยใหม่ที่ให้ทั้งความรู้ ก่อให้เกิดทักษะ ช่วยให้การเรียนรู้เร็วขึ้น

วัชร บวรณสิงห์ (2544 : 24 - 27) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีความรู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้ดังกล่าว นอกจากกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนแล้ว จำเป็นต้องมีการจัดแหล่ง และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ด้วย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 25 ได้ระบุไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

กรมวิชาการ (2545 ข : 150) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เป็นแหล่งการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. เป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. เป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ ความคิด วิทยาการและประสบการณ์

จากการศึกษาความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น สรุปว่าแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและมีประโยชน์ในการเรียนรู้อย่างมาก ช่วยพัฒนาทักษะ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้มีหลายประเภท มีผู้จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้มากมายหลายเกณฑ์ที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ห้องศรี สมยา (2545 : 8) ได้กล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้
นอกโรงเรียน ดังนี้

แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องปฏิบัติการทางภาษา
3. ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ
4. ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. แหล่งธรรมชาติในโรงเรียน
6. สวนต่าง ๆ ในโรงเรียน

ฯลฯ

แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน

1. ครอบครัว
2. ชุมชน
3. สถานประกอบการ
4. สถานที่ราชการ
5. แหล่งธรรมชาติ
6. 庭แวดล้อม
7. องค์การภาครัฐและเอกชน
8. หอสมุดและห้องปฏิบัติการในสถานศึกษาระดับที่สูงขึ้นไป

ฯลฯ

วัชรวิ บูรณสิงห์ (2544 : 141 - 143) กล่าวว่า การเลือกใช้แหล่งทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน ต้องทำให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและลักษณะของแหล่งทรัพยากร โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ อาจนำเอาทรัพยากรธรรมชาติบางอย่าง เช่น แร่ธาตุ หิน ดิน พืชพันธุ์ต่าง ๆ ฯลฯ มาเป็นวัสดุประกอบการเรียนการสอน หรือพานักเรียนไปศึกษาสภาพธรรมชาติ เช่น ลักษณะและสภาพแวดล้อมป่าชายเลน การศึกษาของชีวิตสัตว์ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การเกี่ยวพันและเกื้อกูลกันของธรรมชาติ ฯลฯ เป็นต้น
 2. ทรัพยากรบุคคล อาจเชิญผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะเรื่องมาบรรยายหรืออบรมให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน หรืออาจขอให้ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียน การขอพิมพ์เอกสารวิชาการที่ผู้เชี่ยวชาญได้จัดทำมาใช้ประโยชน์ในโรงเรียน เป็นต้น
 3. ทรัพยากรทางสังคม โรงเรียนอาจพานักเรียนไปเยี่ยมชมหรือศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ ส่งนักเรียนไปฝึกงานหรือทดลองปฏิบัติงาน ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่สถาบันทางสังคมจัดขึ้น นำข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่หรือสภาพของสังคมมาจัดนิทรรศการหรือนำมาใช้สอน ใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและการพิมพ์เอกสารต่าง ๆ
 4. ทรัพยากรทางวัฒนธรรม โรงเรียนอาจให้นักเรียนไปศึกษา สังเกต หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสอย่างใกล้ชิดกับสภาพตามเป็นจริงจะช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจในรายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้ง เกิดความรักหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมของชุมชนตนเอง
- กรมวิชาการ (2545 ข : 151) ได้จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้เป็น 3 ประเภทได้แก่
1. แหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากสภาพจริง อาทิ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ
 2. แหล่งการเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งสถานศึกษา นอกสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว
 - 2.1 แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สวนวิทยาศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สนามกีฬา
 - 2.2 แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ สถาบันค้นคว้าวิจัย สถานประกอบการ แหล่งวิชาการ แหล่งบริการ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ห้องสมุดประชาชน เรือห้องสมุด รถห้องสมุดเคลื่อนที่ ศูนย์กีฬา ศูนย์การค้า เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3. แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาทางภาษา เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่าง ๆ ศิลปินแห่งชาติ บุคคลตัวอย่างทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 3 - 4) ได้นำเสนอการจัดหรือจำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้หลายแบบตามความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการใช้ไว้ 2 แบบได้แก่

แบบที่ 1. จัดตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้ เช่น

1.1 แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนจะศึกษาหาความรู้ได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร หิน ดิน ทราย ทะเล ฯลฯ

1.2 แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน สถาบันการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด บ้านเรือนสถานประกอบการ ฯลฯ

1.3 บุคคล เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านการประกอบอาชีพและการสืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนนักคิด นักประดิษฐ์ ตลอดจนผู้ที่สามารถคิดค้นริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในด้านต่าง ๆ

แบบที่ 2. จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ เช่น

2.1 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเดิมจะมีหลัก ๆ คือ ครู อาจารย์ ห้องสมุด ต่อมาพัฒนาเป็นห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องจริยธรรม ห้องศิลปะ ฯลฯ ตลอดจนการใช้อาคารสถานที่บริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร สนาม ห้องน้ำ สวนดอกไม้ สวนสมุนไพร แหล่งน้ำในโรงเรียน ฯลฯ

2.2 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนครอบคลุมทั้งด้านสถานที่และบุคคลซึ่งอาจอยู่ในชุมชนใกล้เคียงโรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ชายทะเล ห้องสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ทุ่งนา สวนผัก แหล่งทอผ้า ร้านอาหาร คนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน เทคโนโลยีพื้นบ้าน เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน แหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ฯลฯ

จากการศึกษาประเภทของแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติ แหล่งการเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้นและแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล สำหรับแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาจำแนกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ

แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ภายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการ ต่างๆ สวนวิทยาศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สนามกีฬา และแหล่งเรียนรู้ ที่อยู่ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ สถาบันค้นคว้าวิจัย สถานประกอบการ แหล่งวิทยากร แหล่งบริการ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ห้องสมุดประชาชน เรือห้องสมุด รถห้องสมุดเคลื่อนที่ ศูนย์กีฬา ศูนย์การค้า เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 11) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ปรากฏ ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 25 ได้ระบุไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริม การดำเนินงาน การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและ นันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทุกโรงเรียน มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก และใช้ประโยชน์จาก แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และดำเนินการเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ขึ้นในโรงเรียน

แนวคิดการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นการใช้แหล่งภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น วัด ภูเขา สวนสัตว์ อุทยาน พิพิธภัณฑ์ หอสมุด แหล่งน้ำ โบราณสถาน เป็นต้น เป็นแหล่ง เรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้โดยตรงด้วยตนเองอย่างถูกต้อง และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ผู้เรียนจะได้ศึกษาสภาพที่แท้จริงของสิ่งต่าง ๆ ที่ชุมชน อาทิ พืชพันธุ์ไม้ พืชสมุนไพร ลักษณะ ของดิน หิน แร่ ทั้งแหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม สามารถใช้แหล่งเรียนรู้นี้ มาหล่อหลอมในชุมชนท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ในชุมชน เป็นการสร้างเจตคติ ค่านิยม ความภาคภูมิใจ และอุดมการณ์ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

การใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ทำได้โดยให้โรงเรียนเป็นสิ่งจำลองสภาพปัญหาใน ชุมชน สภาพของชุมชนในแง่ของความคิดความงาม นำสิ่งที่มีคุณค่าเข้ามาไว้ในโรงเรียน สามารถ จัดให้เกิดการเรียนรู้ในโรงเรียนได้ การกระทำในลักษณะเช่นนี้เป็นการบริหารจัดการทั้งโรงเรียน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ชักนำให้ครูและผู้ปกครองเข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน วิธีการนี้ จึงเป็นการจัดทำในลักษณะกระทำทั้งโรงเรียน มีการจัดเนื้อหาสาระในบทเรียน จัดทำหลักสูตร สถานศึกษา สร้างกิจกรรมเสริม และมีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 2) ได้ให้ความหมายของการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง การปรับปรุง การพัฒนาอาคารสถานที่หรือศูนย์รวมความรู้ ทั้งที่

เป็นธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่อยู่ในห้องเรียน ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต เช่น บุคคล แหล่งข้อมูลสารสนเทศ ที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคคลหรือผู้เรียน สามารถเข้าไปศึกษาความรู้ ความเข้าใจชำนาญได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งภายในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง การจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครูผู้สอน สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง การจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้โดยประสานความร่วมมือกับ สถานศึกษา บุคคล องค์กร ครอบครัว หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้ง ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ โดยครอบคลุมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 23 - 24) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง (ทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้)
2. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาให้เพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้
3. จัดทำเอกสารรวบรวมเผยแพร่แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
4. จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เชื่อมต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ หรือมุมหนังสือในห้องเรียน
5. จัดระบบแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เชื่อมต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษาของตนเอง เช่น จัดทำแผนที่เส้นทาง ระบบเครือข่ายเชื่อมโยงห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันวางแผนการใช้ร่วมกัน
7. ประสานความร่วมมือวางแผนกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานที่จัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแห่งมีเพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

8. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 ข : 4) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้ (Learning Resources) ซึ่งมีทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ชุมชนนั้น จะมีแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งต้องคำนึงถึงหลักการบริหารจัดการสำคัญที่เรียกว่า “หลักการบริหารแบบ 4 M's” ดังนี้

บุคลากร (Man) ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนทุกคน นักเรียนทุกคน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานองค์กรต่างๆ

งบประมาณ (Money) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุ่มค่ามากที่สุด โดยแหล่งที่มาของงบประมาณคือเงินนอกงบประมาณและเงินงบประมาณ โดยใช้จ่ายตามระเบียบของทางราชการ

ทรัพยากร (Materials) การบริหารจัดการทรัพยากรหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการจัดทำทะเบียน เพื่อสะดวกในการบริหารจัดการได้ครอบคลุมครบถ้วนและเกิดประโยชน์สูงสุดจัดได้ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ของราชการ เอกชน แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน โดยการพัฒนาของเดิมหรือสร้างใหม่ และจัดเก็บเป็นระบบ โดยแยกเป็นสื่อธรรมชาติและสื่อเทคโนโลยี

การบริหารจัดการ (Management) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ โครงการของสถานศึกษา โดยการตั้งทีมบริหารเพื่อผู้อำนวยการและสนับสนุน การจัดตั้งทีมครู นักเรียน เพื่อดำเนินการส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาให้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดประโยชน์กับผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่าและประสานความร่วมมือกับทุกองค์กร

จากการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าหมายถึงการปรับปรุงการพัฒนาอาคารสถานที่หรือศูนย์รวมความรู้ ทั้งที่เป็นธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่อยู่ในห้องเรียน ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน โดยผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนทุกคน นักเรียนทุกคน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ นอกจากนี้ งบประมาณ การบริหารจัดการเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ที่แตกต่างกันดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 3) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ สรุปได้ในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าหาคำตอบที่สนใจใฝ่รู้ แหล่งเรียนรู้มีทั้งในโรงเรียนและชุมชน

2. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนนอกจากห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ แล้วสถานที่ทุกแห่งในบริเวณโรงเรียนจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ได้และบางครั้งโรงเรียนอาจจัดเพิ่มเติมสิ่งที่มีอยู่เช่น จัดเป็นจุดศึกษา สวนการเรียนรู้ ค่ายการเรียนรู้ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่สร้างขึ้น อาจเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา สาธารณประโยชน์ สถานประกอบการ สถาบันทางการศึกษา อาชีพในชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ

4. โรงเรียนจัดการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกิจกรรมต่อเนื่องระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียน ในโรงเรียน และชุมชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 3) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่กล่าวในเบื้องต้นนั้นจะบังเกิด ประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติต้องยึดหลักปรัชญาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้สอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด ได้ปฏิบัติงานด้วยเอกลักษณ์ของตัวเอง แนวคิดและแนวปฏิบัติที่สำคัญมีดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เน้นความสำคัญที่ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนรู้

2. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะการใช้กระบวนการคิด การวิเคราะห์ การสังเกต การรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติจริง ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น

3. ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ ได้คิด แสดงออกอย่างอิสระ บรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกัลยาณมิตร

4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งระบบ

5. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มาเป็นผู้รับฟัง ผู้เสนอแนะ ผู้ร่วมเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษา ผู้สร้างโอกาส สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นนักออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุด

6. ต้องการให้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต คือสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว จากง่ายไปหายาก จากรูปธรรมสู่นามธรรมโดยใช้แหล่งการเรียนรู้เป็นสื่อ ประสบการณ์ชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาเป็นฐานการเรียนรู้และประยุกต์ใช้กับการป้องกันและแก้ปัญหา

7. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกจัดกิจกรรม ได้เรียนรู้ตามความต้องการ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง

8. ถือว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาทุกสถานที่

9. ปลุกฝังสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

การนำเสนอลักษณะของแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน ตลอดจนแนวการใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการใช้สิ่งแวดล้อมและบริเวณสถานศึกษาเป็นหลัก นับเป็นพื้นฐานการเรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวอย่างจริงจัง เป็นการดำเนินการที่เกิดจากความร่วมมือของคณะครูและนักเรียน ดังนี้

1. การสำรวจบริเวณสถานศึกษา

คณะครู หรือคณะครูร่วมกับนักเรียน ช่วยกันสำรวจบริเวณสถานศึกษา บันทึกข้อมูลรายละเอียดของสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณสถานศึกษา เช่น การสำรวจบริเวณเสาธง และบันทึกข้อมูลไว้ การสำรวจให้ทั่วถึงจะช่วยให้เกิดมุมที่นักเรียนจะเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถ

2. ศึกษาความสัมพันธ์กับหลักสูตร

เมื่อสำรวจแหล่งต่าง ๆ แล้ว คณะครูช่วยกันศึกษาความสัมพันธ์กับหลักสูตรว่าแหล่งเหล่านั้นสอดคล้องกับการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ใด เรื่องอะไร การศึกษาความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดขึ้นกับการพิจารณาของคณะครูที่ร่วมกันคิด หรือเกิดจากความสนใจของนักเรียนในการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3. กำหนดจุดศึกษาและตั้งชื่อ

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์กับเนื้อหาหลักสูตรแล้วครบทุกแหล่งแล้ว คณะครูร่วมกันกำหนดคุณภาพหรือเกณฑ์ในการกำหนดจุดศึกษา หลังจากพิจารณาแหล่งที่มีคุณภาพตามที่ร่วมกันคิดแล้ว คณะครูร่วมกันตั้งชื่อ หรือจะจัดการประกวดการตั้งชื่อจุดศึกษาก็ได้

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้

ครูจะร่วมกันคิด และจัดทำแผนการจัดกิจกรรมง่าย ๆ เช่น การเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เสาธง จัดทำเป็นบัตรกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ ในกรณีที่ครูจัดทำแผนการสอนของกลุ่มสาระที่ทำการสอนและพบว่าสามารถใช้จุดศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ ก็วางแผนการจัดกิจกรรมโดย

ใช้จุดศึกษา นอกจากนี้ ครูอาจจะจัดกิจกรรมเสริมได้หลายแนวทาง คณะครูร่วมกันคิดกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนใช้ความสามารถหลากหลายในการเรียนรู้จากจุดศึกษานั้น ๆ เช่น แข่งขันกันตอบปัญหาที่เกี่ยวกับจุดศึกษา แข่งขันกันใช้ข้อมูลในจุดศึกษา สร้างโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ฯลฯ ครูและนักเรียนมีการตกลงร่วมกันว่า นักเรียนจะรับคำถามหรือกิจกรรมได้ที่ใดอาจจัดไว้ในกล่องเล็ก ๆ ได้ป้ายชื่อจุดศึกษา หรือจัดคำถามไว้ที่มุมใดมุมหนึ่งในอาคาร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของโรงเรียนแต่ละแห่ง

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเองผ่านกระบวนการกลุ่ม จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลายและสามารถนำไปใช้เชื่อมโยงเข้าประสบการณ์กับชีวิตจริง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ต้องให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดได้ปฏิบัติงานด้วยเอกลักษณ์ของตัวเอง

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในห้องเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

นักวิชาการ นักการศึกษาได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ไว้ดังนี้

ชลิต พุทธิรักษา (2539 : 119 - 128) ได้ให้หลักและแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนพอสรุปได้ดังนี้

1. อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษ

1.1 อาคารเรียนควรใช้ได้ในทุกฤดู ถูกสุขลักษณะ จำนวนและขนาดของอาคารเรียนพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน และต้องคำนึงสิ่งต่อไปนี้

1.1.1 ประโยชน์ใช้สอย ไม่มุ่งอาคารสวยงามเป็นส่วนใหญ่ แต่มุ่งไปในทางประโยชน์ใช้สอยที่จะเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน

1.1.2 ดัดแปลงได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นผนังกันห้อง วัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวกับตัวอาคารต้องแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยง่าย มีแสงสว่างพอสมควร

1.1.3 ขยายโรงเรียนได้สะดวก ต้องคำนึงถึงก่อนสร้างโรงเรียน เพื่อขยายอาคารได้สะดวกทั้งแนวตั้งและแนวนอน

1.1.4 บรรยากาศเหมือนบ้านสำหรับเด็ก บริเวณโรงเรียนร่มรื่น ผนังทาสีเป็นตา พื้นไม้ลิ้น โตะเก้าอี้ใช้ได้สะดวก

1.1.5 ทนทานต่อการใช้งาน เครื่องใช้ต้องแข็งแรง

1.1.6 สมบูรณ์แบบโรงเรียนควรมีอาคาร เครื่องมือเครื่องใช้สมบูรณ์และ
คำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน

1.2 ห้องเรียน ห้องพิเศษ

1.2.1 ห้องเรียน ควรจัดบรรยากาศให้น่าอยู่ ให้ความเพลิดเพลิน เป็นสถานที่
ให้การค้นคว้า ทำกิจกรรม เสริมสร้างเจตคติแห่งประชาธิปไตย สร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้
ในการจัดห้องควรยึดหลักดังนี้

1.2.1.1 ห้องเรียนควรให้อึดหยุ่นตามความเหมาะสม ห้องเรียนควรเป็น
ห้องใหญ่หรือกว้าง เพื่อสะดวกในการโยกย้ายโต๊ะเก้าอี้ จัดเป็นรูปต่างๆเพื่อประ โยชน์ในการเรียน
การสอน

1.2.1.2 การจัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ทุกด้าน โดยจัดอุปกรณ์
ในการทำกิจกรรมหรือหนังสืออ่านประกอบที่น่าสนใจไว้ตามมุมห้อง ควรติดอุปกรณ์ รูปภาพ
และผลงานนักเรียนไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

1.2.1.3 การจัดห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ สภาพแวดล้อม
ทางกายภาพ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการเรียนการสอน
ของนักเรียน เช่น จัดติดอุปกรณ์ให้มีสีเขียวงาม จัดกระถางต้นไม้ประดับห้องเรียน จัดที่ว่าง
ของห้องเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรม

1.2.1.4 จัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น โต๊ะ ม้าพิง
ขอบประตู หน้าต่าง ขอบกระดานดำ ฝาผนัง เพดาน ซอกมุมของห้อง ถึงขยะต้องสะอาด
เรียบร้อย

1.2.1.5 จัดห้องเรียนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบ ทุกอย่างจัดให้เป็น
ระเบียบทั้งอุปกรณ์ของใช้ การจัด โต๊ะ ตู้ ชั้นวางของและหนังสือ

1.2.2 ห้องพิเศษ มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก เพราะเป็นที่จัดการ
เรียนการสอน ห้องดังกล่าวควรจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ให้ครบถ้วน จัดบรรยากาศให้เป็นสถานที่
น่าเรียนรู้และน่าปฏิบัติงาน ห้องพิเศษที่ควรจัดให้มี เช่น

1.2.2.1 ห้องพยาบาล จัดบรรยากาศให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าได้พักผ่อนจริงๆ
ควรมีครุภัณฑ์ที่จำเป็น เช่น โต๊ะปฏิบัติงาน ตู้ยา เตียงพร้อมที่นอน หมอน ผ้าห่ม ผ้ายาง ตู้เก็บ
อุปกรณ์เก็บบัตรสุขภาพ มีป้ายประกาศ อ่างล้างมือ เครื่องชั่งน้ำหนัก เคาเริดไฟฟ้า ราวตากผ้า
สิ่งของทุกชิ้นต้องเก็บให้เป็นระเบียบ

1.2.2.2 ห้องสมุด ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้มุมหนังสือก็ได้ ถ้าเป็น
โรงเรียนขนาดใหญ่ ควรมีความกว้าง ยาว บรรจุนักเรียนเข้าไปใช้ได้อย่างน้อย 2 ห้องเรียน

1.2.2.3 ห้องวิทยาศาสตร์ นอกจากจะใช้เก็บอุปกรณ์แล้ว ควรมีที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานทดลอง

1.2.2.4 ห้องดนตรี ควรให้ห่างจากห้องเรียน เพราะนอกจากจะช่วยไม่ให้เสียงรบกวนแล้วยังจะทำให้การฟังได้ผลดี

1.2.2.5 ห้องพัสดุ จำเป็นต้องมีเพราะใช้เก็บพัสดุ เครื่องใช้ ควรจัดหิ้งชั้น ประตู หน้าต่าง เหล็กคัตเพื่อความปลอดภัย

1.2.2.6 ห้องธุรการ ควรมีชั้น โต๊ะทำงาน ตู้เก็บเอกสาร เครื่องอัดสำเนา เครื่องพิมพ์ดีด ห้องธุรการควรคำนึงถึงเนื้อที่ เนื่องจากต้องทำงานพร้อมกับคนกลุ่มใหญ่ จึงควรเป็นห้องที่โปร่งอากาศถ่ายเทได้ดี

2. อาคารประกอบ อาคารประกอบถือเป็นส่วนสำคัญที่เด็กนักเรียนควรจะได้มีโอกาสเข้าไปใช้เพื่อศึกษาหาความรู้ ควรยึดหลักการจัดดังนี้

2.1 ห้องประชุมหรือโรงอาหาร ควรมีลักษณะใหญ่โล่ง มีโต๊ะหมู่บูชา และจะใช้เมื่อมีการประชุม เวลาที่ไม่ใช้ประชุมจะเป็นโรงอาหาร ควรมีลักษณะโปร่งเพื่อระบายกลิ่นเพื่อความปลอดภัยในการใช้เชื้อเพลิงในการประกอบอาหาร มีโต๊ะอาหาร ตู้เก็บอาหารและอุปกรณ์ของใช้ควรจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อประโยชน์ในการหยิบใช้

2.2 โรงฝึกงาน ควรปลูกสร้างให้ห่างจากอาคารเรียน เพื่อจะได้ไม่มีเสียงรบกวนห้องเรียน ในโรงฝึกงานควรมีที่เก็บอุปกรณ์ เครื่องมือ โต๊ะฝึกงาน มีประตูมิดชิดแน่นหนา ทำความสะอาดอยู่เสมอ

2.3 ส้วม ควรมีจำนวนมากพอ ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน โดยเฉลี่ยส้วมชาย 1 ที่ต่อนักเรียน 40 คน ส้วมหญิง 1 ที่ต่อนักเรียน 25 คน ที่ปัสสาวะชาย 1 ที่ต่อนักเรียนชาย 30 คน ควรจัดระบบการใช้ให้ทั่วถึง รักษาความสะอาดให้อยู่ในสภาพดีและเรียบร้อย

2.4 บริเวณโรงเรียน บริเวณโรงเรียนมีความสำคัญไม่น้อยกว่าตัวอาคาร ปัจจุบันบริเวณโรงเรียนยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนของอาคารและจำนวนนักเรียน ดังนั้นควรมีแนวการจัดดังนี้

2.4.1 บริเวณอาคารเรียนและทางเดิน บริเวณนี้สมควรปลูกไม้ดอกสวย ๆ งาม ๆ โดยเฉพาะหน้าอาคารเรียน ควรเป็นไม้ดอกหรือไม้ใบที่มีความสวยงาม มีอายุไม่ยืนยาวมากนักหรือจำพวกไม้กระถางเพราะสะดวกต่อการย้ายและสับเปลี่ยนตามความเหมาะสมและฤดูกาล บริเวณริมทางเดินควรเป็นไม้ที่มีความสวยงามเช่นกัน แต่ต้องมีความแข็งแรงทนทาน และควรเป็นไม้ดอกหรือไม้ใบที่เป็นพุ่มขนาดกลาง

2.4.2 บริเวณบริการและอำนวยความสะดวกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.4.2.1 บริเวณก่อสร้าง ได้แก่ โรงรถ โรงเก็บเครื่องมือ เรือนเพาะชำ ที่เลี้ยงสัตว์ ส้วม บริเวณนี้ควรปลูกไม้ยืนต้นที่มีความสวยงาม

2.4.2.2 บริเวณพื้นดิน ได้แก่ สวนครัว บ่อปลา บริเวณนี้ควรปลูกไม้ประดับที่มีขนาดใหญ่เป็นระยะห่าง ๆ สลับด้วยไม้ดอกตามความเหมาะสมเพื่อป้องกันพืชและสัตว์ไม่ให้ได้รับแสงแดดมากเกินไปในบางฤดู

3. ที่พักผ่อนและสนามเด็กเล่น บริเวณนี้ประกอบด้วยศาลา ชุมนั่ง สวนประดิษฐ์ ควรจัดให้เป็นสัดส่วน เน้นหนักไปในความร่มรื่นและสีต้นของดอกไม้ ใบไม้ สำหรับสนามเด็กเล่นควรอยู่ในบริเวณเดียวกัน รอบบริเวณควรปลูกไม้ประดับที่มีความทนทาน เช่น ไม้ดัดต่าง ๆ ไม้พุ่มขนาดใหญ่ ตามมุมใดมุมหนึ่ง

4. สนามกีฬา ถ้าเป็นไปได้ควรแยกสนามกีฬาแต่ละประเภทออกจากกัน รอบบริเวณควรปลูกไม้ใหญ่หรือไม้ใบให้ร่มรื่น

กรมวิชาการ (2543 : 18 – 20) ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนไว้ดังนี้

1. สถานที่ บริเวณโรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องคำนึงความสะอาด สวยงาม ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ห้องเรียน ได้แก่ รูปแบบการจัดที่นั่งนักเรียน การจัดมุมกิจกรรมในห้องเรียน ป้ายนิเทศ อุปกรณ์ มุ่งส่งเสริมความรู้นักเรียน

2. บุคลากร ครูควรมีลักษณะเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยและมีขันติธรรมทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความกระตือรือร้น มีสุขภาพบุคลิกดี ยิ้มแย้มแจ่มใส น้ำเสียงนุ่มนวล อ่อนหวาน อารมณ์ขัน ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้ความสนใจ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อการสอน

3. การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย

4. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในบรรยากาศการเรียนรู้ การนำนวัตกรรมมาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

5. การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการในโรงเรียน ควรจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา เช่น ผู้บริหารและครูที่เป็นกัลยาณมิตร ศูนย์สารสนเทศ มุมนิทรรศการ พิพิธภัณฑ์การศึกษาในโรงเรียน ห้องวิชาการ ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ห้องเกม ศูนย์สื่อการศึกษา ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ อุทยานการศึกษา เป็นต้น

การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2539 : 32) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดห้องเรียนที่เน้นด้านกายภาพ มีประเด็นที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1. การจัดที่นั่งสำหรับนักเรียน การจัดที่นั่งสำหรับนักเรียนมีผลในการสนับสนุนการเรียนการสอนหรือเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน กล่าวคือถ้านักเรียนได้นั่งในที่ที่ตนพอใจ มีเพื่อนรอบข้างที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนแต่ในทางตรงกันข้าม ถ้านักเรียนได้ที่นั่งในที่ที่ตนไม่พอใจหรือไม่สะดวกสบาย ไม่พอใจเพื่อนที่อยู่รอบข้าง อาจทำให้เกิดการบ่นทอนด้านจิตใจและไม่อยากเรียนหรือไม่ร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ นอกจากนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนบางกิจกรรม จำเป็นต้องจัดที่นั่งในลักษณะพิเศษออกไป หากครูจัดที่นั่งไม่เหมาะสม อาจส่งผลให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่บรรลุผลได้

2. การจัดที่นั่งในชั้นเรียนควรจัดรูปแบบ ไม่ควรยึดคิดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ที่นั่งในห้องเรียนควรสามารถเคลื่อนย้ายและจัดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ โดยคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนดในกิจกรรมนั้น ๆ เป็นสำคัญตัวอย่าง เช่น

2.1 ถ้าเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการฟังบรรยาย การชมภาพยนตร์ การมอบหมายงาน ให้ทำเป็นรายบุคคล การจัดที่นั่งในห้องเรียน อาจจัดเป็นแถวเรียงหน้ากระดาน นักเรียนนั่งหันหน้าเข้าหาครู ห้องเรียนนี้ครูจะเป็นศูนย์กลาง

2.2 ถ้าเป็นกิจกรรมที่เน้นนักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น การอภิปราย การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ การจัดที่นั่งในห้องเรียน อาจจัดเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน การจัดห้องเรียนแบบนี้ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

2.3 ในกรณีที่นั่งของนักเรียนที่จัดไว้แล้วนั้น เคลื่อนที่หรือโยกย้ายเพื่อจัดรูปแบบต่าง ๆ ได้ยาก เมื่อมีการปฏิบัติกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมกลุ่ม ครูอาจไม่ต้องจัดที่นั่งใหม่แต่ใช้วิธีให้นักเรียนเคลื่อนย้ายไปรวมกลุ่มแทน

3. การจัดและการใช้พื้นที่ของนักเรียน ในการจัดพื้นที่ของห้องเรียนให้เหมาะสม เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้คือ

3.1 การจัดพื้นที่บริเวณห้อง เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนมีหลากหลาย การจัดที่นั่งในห้องเรียน ควรมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม แต่สิ่งที่ครูคำนึงถึงคือพื้นที่บริเวณทางเดินไปมาอย่างสะดวก ไม่มีอุปสรรคต่อการประกอบกิจกรรม

3.2 การจัดพื้นที่บริเวณมุมห้องหลังห้อง ครูควรใช้บริเวณมุมห้องเรียน หลังห้องให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น จัดเป็นมุมวิชาการ โดยจัดหาหนังสืออ่านประกอบต่าง ๆ เกม เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จัดเป็นมุม

แสดงผลงานของนักเรียน โดยครูให้นักเรียนหมุนเวียนกันนำผลงานดีเด่นจากกิจกรรมการเรียน การสอนต่าง ๆ มาแสดงในการใช้พื้นที่ของห้องเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริมกิจกรรมการเรียน การสอนอย่างเต็มที่ ควรมีการเน้นถึงความเป็นระเบียบ ความสะอาด เพื่อให้เกิดบรรยากาศ ในชั้นเรียนที่ดี ฉะนั้นในการวางแผนการจัดพื้นที่ของห้องเรียน ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมเสมอ

4. การจัดและตกแต่งห้องเรียน ห้องเรียนที่เป็นระเบียบสวยงาม จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ นักเรียนเกิดการสนใจเรียนการสอนเพิ่มขึ้น แต่ก่อนที่ครูและนักเรียนจะจัดตกแต่งห้องเรียนควร คำนึงถึง สุขลักษณะของห้องเรียนด้วย เช่น ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่ มีการถ่ายเท ของอากาศดีหรือไม่ สีภายในห้องเรียนมืดหรือสว่างเกินไปหรือไม่ ที่ว่างภายในห้องเรียนเพียงพอ หรือไม่ เหล่านี้ควรปรับปรุงให้ออกสู่ลักษณะและให้ความสะดวกสบายแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ต้อง คำนึงถึงความเป็นระเบียบ ตลอดจนประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนด้วย เช่น บริเวณฝาผนังห้องเรียน ควรมีการตกแต่งป้ายนิเทศแสดงผลงานของนักเรียน นำเสนอความรู้ประกอบบทเรียน ดิคประกาศ ต่าง ๆ ของห้องเรียนหรือโรงเรียน เหล่านี้คือการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และพัฒนาจิตพิสัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 4) ได้กล่าวถึง การสร้าง บรรยากาศที่ดีในห้องเรียน จะทำให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนและเป็นเป้าหมายการพัฒนา ความสำเร็จในการเรียน โดยมีแนวทางการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ดังนี้

1. จัดแสงสว่างให้เพียงพอ
2. จัดห้องเรียนให้สะอาด มีระเบียบ
3. ห้องเรียนปราศจากจากเสียงรบกวนจากภายนอก
4. มีอุปกรณ์การสอนให้พอเหมาะ
5. โต๊ะครู ควรวางในตำแหน่งที่มองเห็นนักเรียนได้ทั่วถึง เหมาะกับการจัดรูปแบบ การจัดที่นั่งนักเรียน ไม่เกะกะ
6. โต๊ะเรียนและเก้าอี้ ควรเป็น โต๊ะเดี่ยว ไม่หนักเกินไป มีขนาดพอเหมาะ สะดวก ต่อการเคลื่อนย้าย การจัดควรจัดไปตามรูปแบบต่าง ๆ ตามกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะกับวัย ของนักเรียน
7. กระดาน ชอล์ก ควรมีขนาดความกว้างพอเหมาะ สีที่ทาควรใช้สีเขียว
8. ตู้หรือชั้นสำหรับวางของไว้รอบ ๆ ชั้นเรียน เพื่อเก็บเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์ การสอน หนังสือต่าง ๆ สมุดแบบฝึกหัด อุปกรณ์ทำความสะอาดห้อง หรือเครื่องใช้ของนักเรียน สิ่งเหล่านี้ควรจัดเป็นหมวดหมู่ วางให้เรียบร้อย สวยงาม

9. ป้ายนิเทศ ควรคิดไว้สองข้างของกระดานชอล์ก เพื่อติดข่าวสารหรือผลงานนักเรียน การจัดป้ายนิเทศ ครูและนักเรียนควรร่วมมือกันจัด โดยให้สอดคล้องกับบทเรียนและเหตุการณ์ ในปัจจุบัน เช่น วันปีใหม่ วันเข้าพรรษา วันเด็ก เป็นต้น ควรมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม และทันกับเหตุการณ์

10. บัตรคำ แผนภูมิและแผนผัง หลังจากใช้ในการเรียนการสอนแล้ว ควรนำมาคิดไว้ ประมาณ 2 สัปดาห์

11. ภาพที่นำมาคิดในห้องเรียน ควรเป็นภาพถ่าย ภาพพิมพ์ และภาพขยายที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในวิชาต่าง ๆ เป็นภาพที่มีขนาดใหญ่พอสมควร ชัดเจน มีสีสันสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจ และที่สำคัญภาพเหล่านี้ควรเปลี่ยนไปตามเนื้อหาของบทเรียนแต่ละบท ถ้านิ่งถึงการจัดให้ ได้สัดส่วนพอดี สวยงามน่ามอง

12. การจัดให้มีการแสดงผลงาน ครูควรนำผลงานดีเด่นของนักเรียนมาแสดง เพราะจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนและผลิตผลงานของตนเองต่อไป นักเรียนคนอื่น ๆ จะเกิดความคิดที่จะผลิตผลงานของตนเองบ้าง

13. การจัดให้มีมุมเสริมความรู้ กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ครูควรจัดมุมเสริมความรู้ กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความเหมาะสม เช่น มุมภาษาไทย มุมสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต มุมสร้างเสริมลักษณะนิสัย มุมการงานและพื้นฐานอาชีพ และมุมหนังสือ เป็นต้น ซึ่งการจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้หากเป็นไปได้ ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด เพราะจะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและช่วยกันใช้และรักษาอย่างทะนุถนอม

บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

นักวิชาการ นักการศึกษาให้ความหมายคำว่า “บทบาท” อย่างหลากหลาย ดังนี้
 สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 167) กล่าวถึงบทบาทว่า หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่ดำรงตำแหน่ง ความมีสิทธิหน้าที่ของตำแหน่ง การแสดงบทบาทตามตำแหน่งที่บุคคลครองอยู่นั้นถือว่าเป็นบทบาทจริง (Actual Role) ซึ่งยึดถือตามนัยสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง ย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม บุคคลที่เกี่ยวข้องย่อมมีความมุ่งหวัง หรือมีความหวังในบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งจะแสดง

สุชา จันทน์เอม (2544 : 28) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆพึงกระทำ นั่นคือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สภาพใด อย่างไม่แล้ว บุคคลในสถานภาพนั้น ๆ จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้

เปลี่ยยน พากเพียร (2545 : 14) กล่าวถึงบทบาทว่า บทบาทของบุคคลที่แสดงออกมานั้น เป็นการจำแนกชนิดของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่บุคคลนั้นครองอยู่ คุณสมบัติ ส่วนตัวของบุคคล บทบาทของบุคคลจึงแตกต่างกันไปตามลักษณะอุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มุมเหตุจูงใจ การอบรม ความพอใจ รวมทั้งสถานภาพทางกายและจิตของบุคคล ที่ดำเนินบทบาทนั้น

โดยสรุปแล้วบทบาท หมายถึง การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามตำแหน่งหน้าที่ที่เป็น แบบแผนของพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิซึ่งผูกพันอยู่กับ สถานภาพหรือฐานะตำแหน่งในสังคม โดยที่สังคมจะกำหนดหรือคาดหวังบทบาทของบุคคล ในแต่ละสถานภาพหรือฐานะตำแหน่งไว้ เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพหรือตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือ เป็นแนวทางการปฏิบัติ

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา

นักวิชาการ นักการศึกษาได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหาร สถานศึกษา ไว้ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2539 : 31 - 33) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. บทบาทผู้นำกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการชี้แจง ทำความเข้าใจเขียนวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ต้องมีความรู้และทักษะในระบบการ จัดสรรงบประมาณแบบโครงการ และบริหารโดยวัตถุประสงค์และผลงาน
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถสูงในการจูงใจ กระตุ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในองค์กร มีทักษะกระบวนการกลุ่ม
3. บทบาทเป็นนักวางแผน จะต้องมีความสามารถในการคาดคะเนในอนาคตเตรียม บุคคลให้พร้อมในการรับมือกับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจการวางแผน
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ บทบาทนี้ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีต่าง ๆ ของการตัดสินใจและมีความสามารถในการตัดสินใจ
5. บทบาทเป็นผู้จัดการ ผู้บริหารจำเป็นต้องออกแบบขยายงานและกำหนดโครงสร้าง ขององค์กรขึ้นใหม่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเข้าใจพลวัตขององค์กรและพฤติกรรมขององค์กรด้วย
6. บทบาทเป็นผู้เปลี่ยนแปลง ผู้นำจะต้องนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สถาบันเพื่อเพิ่มพูน คุณภาพของสถาบันรู้ว่าอะไรจะเปลี่ยนแปลงอะไร เปลี่ยนแปลงอย่างไร และควรเปลี่ยนแปลงใน สถานการณ์ใด

7. บทบาทผู้ประสานงาน ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ เข้าใจเครือข่ายของการสื่อสาร รู้จักวิธีนิเทศงานที่พึงปรารถนาเข้าใจระบบรายงานที่ดี จึงสามารถผสมกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งด้วยคำพูด และการเขียน รู้จักสื่อสารและควรมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์

9. บทบาทผู้แก้ไขความขัดแย้ง เนื่องจากความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจสาเหตุของการขัดแย้ง จะต้องมีความสามารถในการไตร่ตรอง ใกล้เคียง จัดการความขัดแย้งและแก้ปัญหาความขัดแย้ง

10. บทบาทผู้แก้ปัญหา เนื่องจากปัญหาทั้งหลายไม่จำเป็นต้องลงเอยด้วยความขัดแย้ง ปัญหาจึงมีมากกว่าความขัดแย้ง ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา และแก้ปัญหาได้

11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบ ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ระบบและ ขบวนการที่เกี่ยวข้อง จะต้องเข้าใจการนำทฤษฎีทางการบริหารไปใช้ประโยชน์

12. บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนรู้ การเรียนการสอน ผู้บริหารจะต้องเข้าใจระบบการเรียนรู้ การเจริญพัฒนาการของมนุษย์ เข้าใจทฤษฎีการสร้างและพัฒนาหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เทคโนโลยีทางการศึกษา

13. บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล ผู้บริหารต้องมีความสามารถในเทคนิคการเป็นผู้นำ การเจรจาต่อรอง การประเมินผลงานและการปฏิบัติงานของบุคคล

14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหารเงิน และงบประมาณ สามารถบริหารวัสดุ ครุภัณฑ์ การก่อสร้าง การบำรุงรักษา ตลอดจนหาการ สนับสนุนจากภายนอก

15. บทบาทเป็นผู้ประเมิน ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการประเมินความต้องการ การประเมินระบบ วิธีการทางสถิติ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

16. บทบาทเป็นนักประชาสัมพันธ์ จะต้องมียุทธศาสตร์ในการสื่อความหมาย รู้จักสร้าง ภาพพจน์ที่ดี รู้จักพลวัตของกลุ่ม รู้จักและเข้าใจการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ

17. บทบาทเป็นประธานในพิธีการ เป็นบทบาทที่จำเป็นอย่างหนึ่งของผู้บริหาร ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้ความสามารถในบทบาทต่าง ๆ

สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548 : 50-51) ได้กำหนดรายละเอียด มาตรฐานตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังนี้

1. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
 2. วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมิน และจัดทำรายงานเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา
 3. จัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศ และการวัดผลประเมินผล
 4. ส่งเสริมและจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัย
 5. จัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษา
 6. บริหารงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน
 7. วางแผนการบริหารงานบุคคล การสรรหา การบรรจุ แต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน วินัย การรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และร้องทุกข์
 8. จัดทำมาตรฐานและภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 9. ส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
 10. ประสานความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่น ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน
 11. จัดระบบควบคุมภายในสถานศึกษา
 12. จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 13. เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญา ในราชการของสถานศึกษา ตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ ตามที่ได้รับมอบอำนาจ
 14. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย
- นอกจากผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่แล้ว สิ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปจะต้องมีก็คือ คุณสมบัติของผู้บริหารการศึกษามีอาชีพ
- ธีระ รุณเจริญ (2543 : 17) ได้เสนอลักษณะนักบริหารการศึกษามีอาชีพที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารและจัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย
1. ลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน
 2. การศึกษา

3. บุคลิกภาพ
4. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ
5. ความสามารถ ทักษะ

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลโดยตรงต่องานของสถานศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

บทบาทของผู้บริหารและครูที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

นักวิชาการ นักการศึกษาได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารและครูที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2545 ข : 68) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารและครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนอันมีผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้ของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ได้เสนอแนวทางการคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารและครูที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

- 1.1 มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.2 ส่งเสริมการนำแหล่งเรียนรู้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 เห็นความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ
- 1.4 ศึกษาหาความรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ
- 1.5 มีการจัดห้องสมุด โรงเรียนที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน
- 1.6 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.8 ร่วมกับบุคลากรใน โรงเรียนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.9 ให้ความสนใจในการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
- 1.10 ศึกษาหาความรู้ที่จะมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

2. ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้

- 2.1 ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 2.2 แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก โรงเรียน
- 2.3 ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้

2.4 ร่วมวางแผนในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการศึกษาข้อมูลที่สำคัญของแหล่งเรียนรู้

2.5 ให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและสถานศึกษาอื่นในการจัดตั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

2.6 มีการแสวงหาแหล่งเรียนรู้จากที่อื่น

2.7 สถานศึกษาและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

2.8 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้

2.9 มีการศึกษาสำรวจข้อมูลของแหล่งเรียนรู้

2.10 ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

3. ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3.1 มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน

3.2 ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในการผลิตสื่อและนวัตกรรม

3.3 สถานศึกษามีรูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน

3.4 สถานศึกษาประเมินความพึงพอใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน

3.5 ศึกษารูปแบบและเทคนิคในด้านต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.6 สร้างรูปแบบและวิธีการใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน

3.7 ใช้สื่อจากแหล่งต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3.8 มีรูปแบบในการพัฒนาอย่างหลากหลาย

3.9 มีความเข้าใจและทักษะในด้านการพัฒนา

3.10 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้

4. ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้

4.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย

4.2 หลักสูตรท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้

4.3 บุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอน

4.4 จัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้

4.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

4.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

4.7 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

4.8 ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อประโยชน์ต่อการค้นคว้า

4.9 ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนออกไปศึกษาและค้นคว้าหาความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

4.10 จัดทำเอกสารประกอบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสม

5. ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

5.1 การติดตามประเมินผลการทดลองให้แหล่งเรียนรู้

5.2 ใช้แบบทดสอบตรงตามกิจกรรมการเรียนการสอน

5.3 สํารวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

5.4 มีความรู้และทักษะในการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

5.5 การประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นสภาพจริง

5.6 กำกับติดตามการประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5.7 ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการประมวลผลการใช้แหล่งเรียนรู้

5.8 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

5.9 มีผลงานของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.10 ออกแบบการทดสอบเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2544 : 17) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาและจัดแหล่งเรียนรู้ ได้แก่

1. มีภาวะความเป็นผู้นำที่จะมุ่งมั่นสร้างและพัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
2. มีการกำหนดทิศทางและนโยบายด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน
3. มีการกำหนดขั้นตอนการทำงานและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ
4. สร้างความร่วมมือกับองค์กรและประสานงานกับทุกส่วน ทุกฝ่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในองค์กร

ความเข้มแข็งในองค์กร

5. มีการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงาน

6. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดแหล่งเรียนรู้

7. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดแหล่งเรียนรู้และประเมินผลตามสภาพจริง

8. สนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะไรและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัด

แหล่งเรียนรู้

9. สนับสนุนการแนะแนวและการทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

10. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
11. ส่งเสริมผู้ปกครอง ชุมชนมีบทบาทและร่วมมือให้การจัดแหล่งเรียนรู้
12. มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้รับข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนตลอดเวลา

13. ระดมสรรพกำลังจากชุมชนเพื่อศึกษาพัฒนาการจัดการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ จัดการ การปฏิบัติงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุง หรือทำแหล่งเรียนรู้ โดยถือเป็น ปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จมีคุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ (2544 : 29) กล่าวว่าในการบริหารจัดการเพื่อให้แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งทรัพยากรที่มีคุณค่าในการศึกษาและการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนนั้น บุคลากรทุกคน ทุกฝ่ายจะมีบทบาทสำคัญดังต่อไปนี้

บทบาทของผู้บริหาร รองผู้บริหารของโรงเรียน

ผู้บริหาร โรงเรียนหรือรองผู้บริหารของโรงเรียน จะมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการ เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย วางแผนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดหา จัดสร้าง หรือพัฒนา แหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียน
2. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ประสบการณ์ในการจัด การใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียน
3. สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน โครงการ หรือนวัตกรรมที่เกิดจากการศึกษาหรือใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน
4. นิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียน

บทบาทของครูผู้สอน

ครูผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชน
2. ให้คำปรึกษา แนะนำผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้
3. จัดหา ประสานงานวัสดุอุปกรณ์ เอกสารเพิ่มเติม ให้การแนะนำ และสร้างขวัญ กำลังใจ
4. ประเมินการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ในภาพรวม
5. ติดตาม ช่วยเหลือการดำเนินงาน แนะนำความถูกต้อง

6. ประยุกต์ใช้ เผยแพร่ผลงาน สรุปและประเมินผล

บทบาทของนักเรียน ผู้เรียน

นักเรียน ผู้เรียนจะมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ดังนี้

1. สำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ชุมชน และศึกษาเอกสารพร้อมทั้งฉบับที่ก
2. แบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่การทำงาน นำความรู้เสนอภายในกลุ่ม
3. ตรวจสอบข้อมูล ความถูกต้อง ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้

ต่างๆ

4. ประเมินผลด้านความรู้ กระบวนการทำงาน โดยตนเอง คณะครู และผู้ปกครอง
5. เลือกรูปแบบและวิธีการนำเสนอผลงาน
6. เสนอผลงานการปฏิบัติงาน เผยแพร่ผลงานต่อผู้เรียน คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน

สรุปผลและประเมินผลการเผยแพร่ผลงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 4 – 5) กล่าวถึงบทบาทและความสำคัญของบุคลากรทุกฝ่ายที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน (Learning Resources - Based) ในภาพรวมดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจธรรมชาติวิชา กระบวนการจัดการเรียนรู การวัดผลประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการพัฒนาสื่อการเรียน ให้การสนับสนุน ด้านงบประมาณ บริหารโดยการสร้างเสริมขวัญกำลังใจ ดำเนินการนิเทศภายใน ติดตามและ ประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามประสานหน่วยงาน และบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้
2. ผู้สอน เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติวิชา สามารถจัดและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และพัฒนาได้ตามศักยภาพ ประเมินผลการเรียนรู้ได้ตามสภาพจริง สร้างบรรยากาศให้เอื้อ ต่อการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ เครื่องมือ แหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพสูง
3. ผู้เรียน ควรเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ มีความกระตือรือร้นและได้รับกระบวนการ เรียนรู้ที่ดี มีความรู้ความสามารถทางการเรียนที่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
4. ผู้นิเทศและผู้ให้การช่วยเหลือดูแล เป็นผู้ที่ทำให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ ควรเป็นผู้ที่รู้จักธรรมชาติวิชา มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีเทคนิค

วิธีการถ่ายทอดความรู้ นำเสนอสื่อนวัตกรรมในการพัฒนา ติดตามผลและประเมินผลพัฒนาของครูอย่างต่อเนื่อง

5. ผู้ปกครอง รับรู้ เอาใจใส่ดูแล พยายามเรียนรู้ร่วมกับลูกหลาน มีความเข้าใจและช่วยแก้ไขปัญหาในการเรียน

6. สภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องเรียน มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อากาศถ่ายเท แสงสว่างเพียงพอ มีวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีเอกสาร และนุ้มนปฏิบัติกิจกรรมหรือเกมเสริมการเรียนรู้ บริเวณโรงเรียน สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มีมุม หรือ แหล่งที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย ชุมชน สถานที่ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ หรือ ใช้ความรู้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เพิ่มเติม

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารและครูที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ข้างต้น สรุปดังนี้ ผู้บริหารและครูผู้สอน ควรส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน ภายนอก สถานศึกษาอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เพราะแหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญให้ผู้เรียนใช้เป็น แหล่งข้อมูลในการศึกษาและค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

บุญธรรม ปานเพชร (2546 : 107-109) ได้ศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าการเรียนรู้ในชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วาสนา กันหาสุข (2547 : 94-97) ได้ศึกษาการนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภายในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในของโรงเรียน ประถมศึกษามีความเหมาะสม 4 แนวทาง 45 รายการ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนแหล่งเรียนรู้ภายในของโรงเรียนประถมศึกษามีความเหมาะสม 4 แนวทาง 43 รายการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในของโรงเรียนประถมศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ 4 แนวทาง 43 รายการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในของโรงเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ 4 แนวทาง 43 รายการ คือ 1) แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากร 13 รายการ

2) แนวทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 9 รายการ 3) แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม 12 รายการและ 4) แนวทางการพัฒนาด้านกิจกรรม 9 รายการ

สมาธิ พินิจกิจ (2547 : 94) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมและรายด้านมีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียน โดยรวมมีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างโดยรวมมีปัญหาอุปสรรคในการใช้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

วินัย บุญกล้า (2548 : 65-67) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านห้วยคนทา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านห้วยคนทา พบว่า ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องศิลปวัฒนธรรม และห้องคอมพิวเตอร์ โดยภาพรวม พบว่า บรรยากาศภายในห้องไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำนวนวัสดุและอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนมีน้อย และระยะเวลาการให้บริการไม่เป็นระบบ การประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านห้วยคนทา ในขอบเขต 4 ด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้ทำการพัฒนาห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ และห้องคอมพิวเตอร์ ห้องจริยธรรม ห้องศิลปวัฒนธรรม และการเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยเพิ่มอุปกรณ์ ระบบการจัดการที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

สิริยุพา ศกุนตะเสถียร (2548 : 93) ได้ศึกษาการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มงคล พลภูมิ (2551 :101-104) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาจำแนกตามตำแหน่ง

ของบุคลากร พบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน แต่เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทรงรัตน์ ศรีสารคาม (2553 : 145) ได้ศึกษากระบวนการสร้างความร่วมมือในการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโรงเรียนและชุมชนบ้านเม่นใหญ่ เป็นการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชน ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน วิเคราะห์บริบทของชุมชน กำหนดประเด็นที่จะสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เสนอแนวทางการสร้างความร่วมมือต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ จากการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโรงเรียนและชุมชนบ้านเม่นใหญ่ มี 6 แนวทาง ได้แก่ สำรวจแหล่งเรียนรู้ จัดเวทีเสวนาในชุมชน กำหนดคุณลักษณะของแหล่งเรียนรู้ การจัดแหล่งเรียนรู้ การสร้างข้อตกลงความร่วมมือ นำเสนอกระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและ โรงเรียน

นงศ์ศรี ราชมณี (2553 : 114-118) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจ่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการพัฒนาทางด้านกายภาพ มีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ วิธีการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านจ่าน ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษา การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งเงินทุนภายนอก การสร้างทีมงานโดยให้มีกิจกรรมย่อยคือการให้ความรู้ การนิเทศ ติดตามเพื่อพัฒนาปรับปรุงผลการพัฒนา ผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งเงินทุนภายนอก และการสร้างทีมงาน ได้ส่งผลให้ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย มีความเข้าใจ สามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ตามกระบวนการทำงานเป็นทีม ทำให้ผู้ร่วมวิจัย นักเรียน และชุมชน มีระดับความพึงพอใจการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

บุษบา ช่วยแสง (2553 : 77-79) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้นน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้นน้อย ที่ได้รับการพัฒนา คือ 1) สวนสมุนไพรในครัว จำนวน 1 แปลง พื้นที่ 150 ตารางเมตร มีป้ายอธิบายชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ วงษ์ของพืชสรรพคุณทางยา การใช้ประโยชน์ในการประกอบอาหารและใช้เป็นยารักษาโรค 2) สวนหย่อมเรขาคณิต จำนวน 1 สวน

พื้นที่ 90 ตารางเมตร ประกอบด้วยรูปเรขาคณิต ทำเป็นสวนหินพื้นหินกรวด มีป้ายบอกชื่อและคุณสมบัติของรูปเรขาคณิตต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการร่วมกันสะท้อนผล มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ส่วนด้านการร่วมกันสังเกตการณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน ความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการร่วมกันสะท้อนผล มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ส่วนด้านการร่วมกันสังเกตการณ์ มีค่าเฉลี่ย ต่ำกว่าทุกด้าน

พรณี เสียงบุญ (2553 : 117-119) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความสามารถ ดำเนินการตามแผน ดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือ ฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฐานสวนป่านานาพันธุ์และฐานสวนเกษตรพอเพียง มีบรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียน ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่างานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้พบว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียน มีส่วนสำคัญพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของแต่ละโรงเรียน ซึ่งมีแนวนโยบายที่แตกต่างกันออกไป รวมไปถึงการวางแผนและดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ เช่นความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนหรือชุมชน ส่วนงบประมาณในการสนับสนุนในการจัดซื้อ จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลายให้กับผู้เรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะอำนวยความสะดวกเป็นกรณีพิเศษ บางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ หาทุนหรืองบประมาณนำมาจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสจากประสบการณ์จริง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

เอลกินส์ (Elkins. 1993 : 74 ; อ้างถึงใน อำนวยพร ทรัพย์คง. 2542 : 43) ได้วิจัยเรื่องบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนและครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตตะวันตกตอนกลางของสหรัฐอเมริกา ได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อช่วยแก้ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาวัยรุ่น และสร้างเสริมโปรแกรมนันทนาการของชุมชน
2. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และการปกครองชุมชน
3. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่จัดประชุมร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อผลในการศึกษาของผู้เรียน
4. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่มีที่อยู่อาศัยในบริเวณโรงเรียนที่เขาปฏิบัติงานอยู่

มุลลินส์ (Mullins. 1999 : 2431-A) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบที่มีต่อครูและนักเรียน จากการไปศึกษานอกสถานที่โดยใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่าการไปศึกษานอกสถานที่ใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติ ทำให้ครูและนักเรียนมีชีวิตใหม่และเกิดแรงจูงใจ สำหรับอุปสรรคของการจัดการศึกษานอกสถานที่ คือครูผู้สอนจะปิดกั้นตัวเอง เพราะกลัวการพานักเรียนไปนอกสถานที่และเขาเชื่อว่างานวิจัยเป็นแบบอย่างของการจัดการศึกษานอกสถานที่โดยใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติต่อไป

คีฟ (Keefe. 2003 : 1613 - A) ได้ศึกษาศูนย์การเรียนรู้วิถีทัศน์ว่าสามารถบูรณาการกับหลักสูตรการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้อย่างไร ศูนย์การเรียนดังกล่าวเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดโทรทัศน์วงจรปิด โดยเชื่อมสัญญาณไปยังห้องเรียนทุกห้อง การให้บริการตัดต่อวิดีโอทัศน์แก่นักเรียนและครู สร้างบทเรียนวิดีโอทัศน์ และชุดการประชุม วิดีทัศน์ซึ่งเป็นการเตรียมประสบการณ์การเรียนผ่านการปฏิบัติการร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ รวมทั้งกลุ่มนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล หรือการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้ในภาคปฏิบัติ พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ เป็นต้น ศูนย์การเรียนดังกล่าวได้สร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนเพิ่มขึ้น และขยายการเรียนรู้เกิดขึ้นที่โรงเรียน วิธีการขึ้นอยู่กับวิธีการประเมินผล (Fourth Generation Evaluation) ของกูบา (Guba) และลินคอล์น (Lincoln) เพื่อพัฒนากรณีศึกษาการบูรณาการของการใช้ศูนย์การเรียน วิดีทัศน์ในโรงเรียน ซึ่งใช้เวลาสังเกตนานกว่า 2 ปี ได้ถูกนำมากำหนดกรอบในการอ้างอิง สิ่งที่เป็นผล

สะท้อนความคิดเห็นของครู หลังจากที่ได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนผ่านวีดิทัศน์ และความสัมพันธ์กับการเรียนของวีดิทัศน์กับการเรียนด้วยเทคโนโลยีรูปแบบอื่น

สรุปงานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต้องได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชน นอกจากนี้การศึกษานอกสถานที่ของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความตื่นตัว สนุกสนาน ได้เปลี่ยนบรรยากาศ และเป็นแรงจูงใจในการเรียนการสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 3,001 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 233 คน และครูจำนวน 2,768 คน

2. กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากการางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 148 คน และครู 338 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 486 คน

2.2 การสุ่มตัวอย่าง (Sampling)

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 486 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ อย่างเป็นสัดส่วน ตามขนาดของโรงเรียน หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 แบ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูตามเกณฑ์ขนาดของโรงเรียน โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่

2.2.2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแยกตามสัดส่วนประชากรในแต่ละอำเภอ และเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียนโดยใช้การเลือกแบบการสุ่มตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสภาพพื้นที่และบริบทของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2.2.3 เลือกกลุ่มตัวอย่างแยกตามขนาดโรงเรียนและตามสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 ประชากรของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

อำเภอ	ประชากร						รวม	
	โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดใหญ่			
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
ประโคนชัย	28	129	36	434	15	393	79	956
บ้านกรวด	17	98	23	281	8	161	48	540
กระสัง	22	109	34	350	11	234	67	693
พลับพลาชัย	6	37	7	76	10	210	23	323
ห้วยราช	4	24	5	59	7	173	16	256
รวม	77	397	105	1,200	51	1,171	233	2,768

ตาราง 3.2 กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

อำเภอ	กลุ่มตัวอย่าง							
	โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดใหญ่		รวม	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
ประโคนชัย	18	16	23	53	10	48	51	117
บ้านกรวด	11	12	15	35	5	20	31	67
กระสัง	14	13	22	43	7	28	43	84
พลับพลาชัย	4	4	4	9	6	26	14	39
ห้วยราช	2	3	3	7	4	21	9	31
รวม	49	48	67	147	32	143	148	338

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด แล้วทำการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ขึ้นมา เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดของตำแหน่งของช่วงน้ำหนักแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้ คือ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 196)

5 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้อยู่ในปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดง
ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว เกี่ยวกับบทบาทของบริหาร
สถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี บทบาทหน้าที่
ของผู้บริหารและครูที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้าง
แบบสอบถาม

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำความรู้และแนวคิดมาเป็นแนวทาง
ในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.3 ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด

2.4 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ
เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงตามเนื้อหา

2.5 นำร่างแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ปรับปรุง แก้ไข
มาปรับปรุง แก้ไขให้มีความสมบูรณ์ แล้วจัดทำแบบสอบถาม

2.6 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบหาความ
เที่ยงตรงเชิงประจักษ์ของแบบสอบถาม (Face Validity) ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญดังนี้

2.6.1 นายบรรพต สรวนรัมย์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านราษฎร์
นิยม วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วุฒิทางการศึกษา ค.ม. สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านเนื้อหา

6.2.2 นายประยุทธ์ น้าอบเชย ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ
ชำนาญการ วุฒิทางการศึกษา ค.ม. สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

6.2.3 นางจรรุวรรณ อินทรชม ตำแหน่ง ครู โรงเรียนประโคนชัยวิทยา
วิทยฐานะชำนาญการ วุฒิทางการศึกษา กศ.ม. สาขาการวัดผลประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด
ประเมินผล

2.7 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข
ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีก
ครั้ง

2.8 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร
สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน
30 คนเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ
เท่ากับ .944

2.9 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากสำนักเขตงานพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 นำแบบสอบถามส่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 486 ฉบับ ระหว่างเดือน
พฤศจิกายน - ธันวาคม 2555 ได้รับแบบสอบถามคืน 486 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ จัดแยกแบบสอบถาม
เป็นกลุ่มตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้มาประเมินผลด้วยคอมพิวเตอร์
โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดทำข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. คัดแยกแบบสอบถามตามสถานภาพของผู้ตอบ
3. กรอกรหัสแบบสอบถาม
4. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงใน

กระดาษทำงานครบแบบสอบถามทุกฉบับ

5. ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสภาพข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
2. การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
3. การเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู วิเคราะห์ค่า t - test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05
4. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยการ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) กำหนดค่าสถิติ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย
6. เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขต ของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 163)
 - 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 261)

$$a = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ a แทน ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อ

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. ค่าสถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ p แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	$S.D$	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample)

ในการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 วิเคราะห์ด้วยค่า t -test Independent ใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 321)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2

S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
n_1	แทน	จำนวนประชากรกลุ่มที่ 1
n_2	แทน	จำนวนประชากรกลุ่มที่ 2

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงของ F
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่จะนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t แทน ค่าสถิติที่ใช้การพิจารณาใน t-distribution
F แทน ค่าสถิติที่ใช้การพิจารณาใน F-distribution
* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์หาค่าสถิติของข้อมูล โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open Form) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งปรากฏดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะของตัวแปร	รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	486	100
1. สถานภาพตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	148	30.45
1.2 ครู	338	69.55
รวม	486	100
2. ขนาดของสถานศึกษา		
2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก	97	19.96
2.2 โรงเรียนขนาดกลาง	214	44.03
2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	175	36.01
รวม	486	100

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 486 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู คือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 30.45 และครูจำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 69.55 เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มาจากโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 44.03 รองลงมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 36.01 และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 19.96 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปรากฏผลดังตาราง 4.2 ถึงตาราง 4.14 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	4.00	0.49	มาก	3
2. ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้	3.97	0.72	มาก	4
3. ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	4.06	0.56	มาก	2
4. ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับแหล่งเรียนรู้	4.14	0.68	มาก	1
5. ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	3.83	0.65	มาก	5
รวมเฉลี่ย	4.00	0.53	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.14$) ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.06$) ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.00$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.83$)

สำหรับรายละเอียดการวิเคราะห์เป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังตาราง 4.3 ถึง ตาราง 4.7 ดังนี้

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
1. ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร	4.21	0.58	มาก	1
2. ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตาม Web Site ต่าง ๆ	3.98	0.73	มาก	6
3. ศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้จากโรงเรียนต่าง ๆ	3.88	0.70	มาก	7
4. ประชุมร่วมกับบุคลากรในเรื่องแหล่งเรียนรู้	4.11	0.63	มาก	4
5. ศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	4.16	0.67	มาก	3
6. สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จากภายนอก	4.19	0.63	มาก	2
7. จัดประชุมสัมมนาภายในโรงเรียนเพื่อให้ระดมความคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้	3.86	0.72	มาก	8
8. มีการศึกษาค้นคว้าหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ	4.01	0.71	มาก	5
9. มีการนำเสนอแหล่งเรียนรู้ในการประชุมครูอย่างสม่ำเสมอ	3.86	0.71	มาก	8
10. มีการรวบรวมความรู้ ข้อมูล เอกสาร เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ	3.82	0.70	มาก	10
รวมเฉลี่ย	4.00	0.49	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ การศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จากหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.21$) การสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมประชุมสัมมนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จากภายนอก ($\bar{X} = 4.19$) การศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ($\bar{X} = 4.16$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การรวบรวมความรู้ ข้อมูล เอกสาร เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.82$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้				
11. สำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	4.22	0.66	มาก	1
12. สำรวจแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	3.96	0.67	มาก	5
13. สำรวจแหล่งเรียนรู้จากชุมชน และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	4.14	0.65	มาก	2
14. สำรวจปัญหาแหล่งเรียนรู้ภายใน	4.05	0.65	มาก	4
15. สำรวจปัญหาแหล่งเรียนรู้ภายนอก	3.84	0.66	มาก	7
16. สำรวจปัญหาแหล่งเรียนรู้จากชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.82	0.70	มาก	8

ตาราง 4.4 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
17. เก็บรวบรวมและทำรายการแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน	3.95	0.76	มาก	6
18. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาแหล่งเรียนรู้	3.82	0.76	มาก	8
19. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา ของแหล่งเรียนรู้	3.80	0.73	มาก	10
20. ประสานร่วมมือกับชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสภาพปัญหาของแหล่งเรียนรู้	4.12	4.28	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.97	0.72	มาก	

จากตาราง 4.4 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติ อยู่ใน ระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.22$) การสำรวจแหล่งเรียนรู้จากชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.14$) การประสานร่วมมือกับ ชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสภาพปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.12$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.80$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรริรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
21. มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน	4.00	0.74	มาก	7
22. ส่งเสริม โครงการในการจัดรูปแบบแหล่งเรียนรู้	4.05	0.76	มาก	5
23. ประชุมครูเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.08	0.69	มาก	4
24. สถานศึกษามีรูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	3.93	0.78	มาก	8
25. สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.03	0.75	มาก	6
26. ให้ความสำคัญในการจัดห้องสมุดในโรงเรียน	4.41	0.58	มาก	1
27. จัดให้มีห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งค้นคว้าของนักเรียนอย่างเพียงพอ	4.23	0.77	มาก	2
28. ให้จัดทำระเบียบการปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้ นอกโรงเรียน	3.92	0.81	มาก	9

ตาราง 4.5 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
29. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการผลิต สื่อและนวัตกรรม	4.11	0.68	มาก	3
30. ขอความร่วมมือให้บุคลากรในชุมชนเป็น วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน	3.86	0.75	มาก	10
รวมเฉลี่ย	4.06	0.56	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ การให้ความสำคัญในการจัดห้องสมุดในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.41$) การจัดให้มีห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งค้นคว้าของนักเรียนอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.23$) การส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการผลิตสื่อและนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.11$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การขอความร่วมมือให้บุคลากรในชุมชนเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.86$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้				
31. การจัดแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	4.07	0.64	มาก	7
32. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย	4.12	0.62	มาก	6
33. ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้	4.14	0.62	มาก	5
34. ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู	4.21	0.63	มาก	3
35. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนออกไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	4.21	0.64	มาก	3
36. ให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	4.03	0.68	มาก	8
37. ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.27	0.65	มาก	2
38. มีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน	3.95	0.66	มาก	9

ตาราง 4.6 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
39. ให้ครูพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.45	4.24	มาก	1
40. ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการใช้สื่อการเรียนการสอน	3.95	0.65	มาก	9
รวมเฉลี่ย	4.14	0.68	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ แหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ การให้ครูพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.45$) การให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.27$) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ($\bar{X} = 4.21$) การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนออกไป ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน ($\bar{X} = 4.21$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียน การสอน ($\bar{X} = 3.95$) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการใช้ สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.95$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้				
41. การติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	3.85	0.67	มาก	5
42. สํารวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ ใช้แหล่งเรียนรู้	3.86	0.77	มาก	3
43. ประชุมคณะกรรมการติดตามประเมินผล เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน	3.84	0.82	มาก	6
44. จัดให้มีการแสดงผลงานของนักเรียนจากการ จัดกิจกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้	3.81	0.75	มาก	8
45. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้	3.66	0.92	มาก	10
46. ประเมินผลร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	3.84	0.77	มาก	6
47. สํารวจความพึงพอใจของครูที่มีต่อ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.86	0.82	มาก	3
48. จัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการประเมิน การพัฒนา แหล่งเรียนรู้	3.92	0.76	มาก	2
49. แจงให้ชุมชนทราบผลการประเมิน	3.73	0.87	มาก	9
50. นำผลการประเมิน ไปใช้ในการวางแผน เพื่อพัฒนาต่อไป	3.99	0.76	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.83	0.65	มาก	

จากตาราง 4.7 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ การนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาต่อไป ($\bar{X} = 3.99$) การจัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการประเมินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.92$) การสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$) การสำรวจความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.66$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.94	0.70	มาก	2
2. ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้	3.81	0.65	มาก	4
3. ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.93	0.66	มาก	3
4. ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้	4.02	0.62	มาก	1
5. ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	3.75	0.73	มาก	5
รวมเฉลี่ย	3.89	0.61	มาก	

จากตาราง 4.8 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.02$)

ด้านการศึกษาคำวารู้เกี่ยวกับการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.93$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.75$)

สำหรับรายละเอียดการวิเคราะห์เป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังตาราง 4.9 ถึงตาราง 4.13 ดังนี้

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาคำวรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการศึกษาคำวรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
1. ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร	4.11	0.66	มาก	2
2. ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตาม Web Site ต่าง ๆ	4.20	2.81	มาก	1
3. ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้จาก โรงเรียนต่าง ๆ	3.88	0.80	มาก	7
4. ประชุมร่วมกับบุคลากรในเรื่องแหล่งเรียนรู้	3.90	0.84	มาก	6
5. ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	4.01	0.80	มาก	4
6. สนับสนุนให้บุคลากรใน โรงเรียนเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จากภายนอก	4.05	0.82	มาก	3
7. จัดประชุมสัมมนาภายใน โรงเรียนเพื่อให้ระดมความคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้	3.82	0.87	มาก	8

ตาราง 4.9 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
8. มีการศึกษาค้นคว้าหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ	3.93	0.84	มาก	5
9. มีการนำเสนอแหล่งเรียนรู้ในการประชุมครู อย่างสม่ำเสมอ	3.81	0.93	มาก	9
10. มีการรวบรวมความรู้ ข้อมูล เอกสารเกี่ยวข้องกับ กับแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ	3.77	0.82	มาก	10
รวมเฉลี่ย	3.94	0.70	มาก	

จากตาราง 4.9 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้าน การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ การศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตาม Web Site ต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.20$) การศึกษาการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้จากหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.11$) การสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียน เข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จากภายนอก ($\bar{X} = 4.05$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การรวบรวมความรู้ ข้อมูล เอกสารเกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็น ระบบ ($\bar{X} = 3.77$)

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้				
11. สำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	4.06	0.74	มาก	1
12. สำรวจแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	3.73	0.77	มาก	9
13. สำรวจแหล่งเรียนรู้จากชุมชน และภูมิปัญญา ท้องถิ่น	3.93	0.76	มาก	3
14. สำรวจปัญหาแหล่งเรียนรู้ภายใน	3.95	0.76	มาก	2
15. สำรวจปัญหาแหล่งเรียนรู้ภายนอก	3.74	0.79	มาก	8
16. สำรวจปัญหาแหล่งเรียนรู้จากชุมชนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.76	0.82	มาก	6
17. เก็บรวบรวมและทำรายการแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน	3.78	0.85	มาก	4
18. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาแหล่งเรียนรู้	3.67	0.86	มาก	10
19. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา ของแหล่งเรียนรู้	3.76	0.81	มาก	6
20. ประสานร่วมมือกับชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสภาพปัญหาของแหล่งเรียนรู้	3.77	0.86	มาก	5
รวมเฉลี่ย	3.81	0.65	มาก	

จากตาราง 4.10 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้าน การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.06$) การสำรวจปัญหา แหล่งเรียนรู้ภายใน ($\bar{X} = 3.95$) การสำรวจแหล่งเรียนรู้จากชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.93$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.67$)

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
21. มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อขอความร่วมมือ จากชุมชน	3.85	0.87	มาก	6
22. ส่งเสริมโครงการในการจัดรูปแบบ แหล่งเรียนรู้	3.93	0.83	มาก	4
23. ประชุมครูเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.85	0.86	มาก	6
24. สถานศึกษามีรูปแบบในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	3.82	0.84	มาก	8
25. สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.93	1.81	มาก	4

ตาราง 4.11 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
26. ให้ความสำคัญในการจัดห้องสมุดในโรงเรียน	4.15	0.73	มาก	2
27. จัดให้มีห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งค้นคว้า ของนักเรียนอย่างเพียงพอ	4.21	0.82	มาก	1
28. ให้จัดทำระเบียบการปฏิบัติในการใช้ แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน	3.79	0.82	มาก	10
29. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการผลิต สื่อและนวัตกรรม	4.01	0.79	มาก	3
30. ขอความร่วมมือให้บุคลากรในชุมชนเป็น วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน	3.82	1.78	มาก	8
รวมเฉลี่ย	3.93	0.66	มาก	

จากตาราง 4.11 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้าน การศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ การจัดให้มีห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งค้นคว้า ของนักเรียนอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.21$) การให้ ความสำคัญในการจัดห้องสมุดในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.15$) การส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะใน การผลิตสื่อและนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.01$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การให้จัดทำระเบียบการปฏิบัติ ในการใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.79$)

ตาราง 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้				
31. การจัดแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	4.05	0.64	มาก	5
32. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย	4.06	0.62	มาก	4
33. ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้	4.04	0.62	มาก	6
34. ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู	4.07	0.63	มาก	3
35. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนออกไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	4.19	0.64	มาก	2
36. ให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	3.97	0.68	มาก	8
37. ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.22	0.65	มาก	1
38. มีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน	3.79	0.66	มาก	10

ตาราง 4.12 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
39. ให้ครูพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง	4.01	4.24	มาก	7
40. ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการใช้สื่อ การเรียนการสอน	3.91	0.65	มาก	9
รวมเฉลี่ย	4.02	0.62	มาก	

จากตาราง 4.12 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ แหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ การให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.22$) การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนออกไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 4.19$) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ($\bar{X} = 4.07$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.79$)

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้				
41. การติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	3.80	0.78	มาก	4
42. สสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ ใช้แหล่งเรียนรู้	3.78	0.83	มาก	5
43. ประชุมคณะกรรมการติดตามประเมินผล เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน	3.81	0.85	มาก	3
44. จัดให้มีการแสดงผลงานของนักเรียนจากการ จัดกิจกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้	3.71	0.88	มาก	8
45. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้	3.62	0.88	มาก	9
46. ประเมินผลร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	3.76	0.87	มาก	7
47. สสำรวจความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	3.78	0.88	มาก	5
48. จัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการประเมินการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.82	0.88	มาก	2
49. แจ้งให้ชุมชนทราบผลการประเมิน	3.58	0.89	มาก	10
50. นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนเพื่อ พัฒนาต่อไป	3.91	0.77	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.75	0.73	มาก	

จากตาราง 4.13 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับได้แก่ การนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาต่อไป ($\bar{X} = 3.91$) การจัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการประเมินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.82$) การประชุมคณะกรรมการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.81$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การแจ้งให้ชุมชนทราบผลการประเมิน ($\bar{X} = 3.58$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 4.14 ถึง ตาราง 4.19 ดังนี้

ตาราง 4.14 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	4.00	0.49	3.94	0.70	1.088
2. ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้	3.97	0.72	3.81	0.65	2.352*
3. ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	4.06	0.56	3.93	0.66	2.022*
4. ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับ แหล่งเรียนรู้	4.14	0.68	4.02	0.62	1.685
5. ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	3.83	0.65	3.75	0.73	1.160
รวมเฉลี่ย	4.00	0.53	3.89	0.61	1.941

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.14 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ 2 และด้านที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สำหรับรายละเอียดการวิเคราะห์เป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังตาราง 4.15 ถึงตาราง 4.20 ดังนี้

ตาราง 4.15 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้					
1. ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากหลักสูตร และคู่มือการใช้หลักสูตร	4.21	0.58	4.11	0.66	1.647*
2. ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตาม Web Site ต่าง ๆ	3.98	0.73	4.20	2.81	1.310
3. ศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้จาก โรงเรียนต่าง ๆ	3.88	0.70	3.88	0.80	0.004
4. ประชุมร่วมกับบุคลากรในเรื่อง แหล่งเรียนรู้	4.11	0.63	3.90	0.84	2.738*
5. ศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	4.16	0.67	4.01	0.80	1.975*
6. สนับสนุนให้บุคลากรใน โรงเรียนเข้าร่วม ประชุมสัมมนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จากภายนอก	4.19	0.63	4.05	0.82	1.976
7. จัดประชุมสัมมนาภายใน โรงเรียนเพื่อให้ ระดมความคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้	3.86	0.72	3.82	0.87	0.456
8. มีการศึกษาค้นคว้าหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ	4.01	0.71	3.93	0.84	1.128
9. มีการนำเสนอแหล่งเรียนรู้ในการประชุม ครูอย่างสม่ำเสมอ	3.86	0.71	3.81	0.93	0.657
10. มีการรวบรวมความรู้ ข้อมูล เอกสาร เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ	3.82	0.70	3.77	0.82	0.790
รวมเฉลี่ย	4.00	0.49	3.94	0.70	1.088

จากตาราง 4.15 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1 ข้อ 4 และข้อ 5 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.16 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้					
11. สํารวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	4.22	0.66	4.06	0.74	2.206*
12. สํารวจแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	3.96	0.67	3.73	0.77	3.112*
13. สํารวจแหล่งเรียนรู้จากชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.14	0.65	3.93	0.76	2.991*
14. สํารวจปัญหาแหล่งเรียนรู้ภายใน	4.05	0.65	3.95	0.76	1.398
15. สํารวจปัญหาแหล่งเรียนรู้ภายนอก	3.84	0.66	3.74	0.79	1.452
16. สํารวจปัญหาแหล่งเรียนรู้จากชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.82	0.70	3.76	0.82	0.913
17. เก็บรวบรวมและทำรายการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน	3.95	0.76	3.78	0.85	2.016*

ตาราง 4.16 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
18. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาแหล่ง เรียนรู้	3.82	0.76	0.86	0.86	1.891
19. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา ของแหล่งเรียนรู้	3.80	0.73	0.81	0.81	0.580
20. ประสานร่วมมือกับชุมชนเพื่อรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของแหล่ง เรียนรู้	4.12	4.28	3.77	0.86	1.000
รวมเฉลี่ย	3.97	0.49	3.81	0.65	2.352

จากตาราง 4.16 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 11 ข้อ 12 ข้อ 13 และข้อ 17 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.17 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูรรมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้					
21. มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อขอความ ร่วมมือจากชุมชน	4.00	0.74	3.85	0.87	1.949
22. ส่งเสริมโครงการในการจัดรูปแบบ แหล่งเรียนรู้	4.05	0.76	3.93	0.83	1.579
23. ประชุมครูเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.08	0.69	3.85	0.86	2.893*
24. สถานศึกษามีรูปแบบในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	3.93	0.78	3.82	0.84	1.464
25. สนับสนุนการดำเนินงานของ คณะกรรมการรับผิดชอบการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	4.03	0.75	3.93	1.81	0.790
26. ให้ความสำคัญในการจัดห้องสมุดใน โรงเรียน	4.41	0.58	4.15	0.73	3.735*
27. จัดให้มีห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่ง ค้นคว้าของนักเรียนอย่างเพียงพอ	4.23	0.77	4.21	0.82	0.290
28. ให้จัดทำระเบียบการปฏิบัติในการใช้ แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน	3.92	0.81	3.79	0.82	1.566

ตาราง 4.17 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
29. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการ ผลิตสื่อและนวัตกรรม	4.11	0.68	4.01	0.79	1.407
30. ขอความร่วมมือให้บุคลากรในชุมชนเป็น วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน	3.88	0.75	3.82	1.78	0.288
รวมเฉลี่ย	4.06	0.56	3.93	0.66	2.022

จากตาราง 4.17 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 23 และข้อ 26 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.18 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ แหล่งเรียนรู้					
31. การจัดแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษา	4.07	0.64	4.05	0.76	0.314
32. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนโดย การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย	4.12	0.62	4.06	0.73	0.912
33. ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้	4.14	0.62	4.04	0.74	1.620
34. ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แหล่ง เรียนรู้ให้เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการ เรียนการสอนของ ครู	4.21	0.63	4.07	0.77	1.994*
35. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน ออกไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน	4.21	0.64	4.19	1.69	0.190
36. ให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน	4.03	0.68	3.97	0.75	0.952
37. ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.27	0.65	4.22	0.74	0.761

ตาราง 4.18 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
38. มีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน	3.95	0.66	3.79	0.81	2.064*
39. ให้ครูพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.45	4.24	4.01	0.72	1.254
40. ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการใช้สื่อการเรียนการสอน	3.95	0.65	3.91	0.74	0.616
รวมเฉลี่ย	4.14	0.68	4.02	0.62	1.685

จากตาราง 4.18 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 34 และข้อ 38 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.19 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุขมนตรี เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวม และ รายข้อ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้					
41. การติดตามประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้	3.85	0.67	3.80	0.78	0.760
42. สสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ การใช้แหล่งเรียนรู้	3.86	0.77	3.78	0.83	0.994
43. ประชุมคณะกรรมการติดตามประเมินผล เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน	3.84	0.82	3.81	0.85	0.378
44. จัดให้มีการแสดงผลงานของนักเรียนจาก การจัดกิจกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้	3.81	0.75	3.71	0.88	1.249
45. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้	3.66	0.92	3.62	0.88	0.412
46. ประเมินผลร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	3.84	0.77	3.76	0.87	1.063
47. สสำรวจความพึงพอใจของครูที่มีต่อการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.86	0.82	3.78	0.88	0.963
48. จัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการประเมิน การพัฒนา แหล่งเรียนรู้	3.92	0.76	3.82	0.88	1.261

ตาราง 4.19 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
49. แจ้งให้ชุมชนทราบผลการประเมิน	3.73	0.87	3.58	0.89	1.748
50. นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผน เพื่อพัฒนาต่อไป	3.99	0.76	3.91	0.77	0.955
รวมเฉลี่ย	3.83	0.65	3.75	0.73	1.160

จากตาราง 4.19 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.20 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	โรงเรียน ขนาดเล็ก		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดใหญ่		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.97	0.74	3.91	0.58	4.01	0.66	1.270
2. ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ของแหล่งเรียนรู้	3.82	0.49	3.86	0.63	3.88	0.81	0.306
3. ด้านการศึกษารูปแบบในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.92	0.51	3.96	0.61	4.00	0.72	0.533
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้	4.00	0.53	4.09	0.68	4.06	0.66	0.573
5. ด้านการประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้	3.75	0.54	3.72	0.72	3.86	0.77	2.054
รวมเฉลี่ย	3.89	0.48	3.91	0.57	3.96	0.66	0.641

จากตาราง 4.20 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปรากฏผลดังตาราง 4.21 ถึงตาราง 4.25 ดังนี้

ตาราง 4.21 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	จำนวน (ความถี่ = 328)	ร้อยละ
1. ควรมีการพัฒนาบุคลากรโดยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน	94	28.66
2. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นให้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน	82	25.00
3. ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	78	23.78
4. ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ	74	22.56

จากตาราง 4.21 พบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดได้แก่ ควรมีการพัฒนาบุคลากรโดยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน รองลงมาคือ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นให้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

ตาราง 4.22 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	จำนวน (ความถี่ = 186)	ร้อยละ
1. ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียน ชุมชน พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล ทำทะเบียน ไว้อย่างเป็นระบบ	75	40.32
2. ควรประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรของรัฐ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	62	33.33
3. ควรมีการระดมทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ ทั้งใน โรงเรียนและชุมชนเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้	49	26.35

จากตาราง 4.22 พบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดได้แก่ ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียน ชุมชน พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล ทำทะเบียน ไว้อย่างเป็นระบบ รองลงมาคือ ควรประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ตาราง 4.23 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	จำนวน (ความถี่ = 290)	ร้อยละ
1. ควรจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นไว้ในห้องสมุดห้องคอมพิวเตอร์และห้องพิเศษอื่น ๆ อย่างเพียงพอ	74	25.52
2. ควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	62	21.38
3. ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบอย่างชัดเจน	56	19.31
4. ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรจัดแข่งขัน ประกวดการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนตามความเหมาะสมเพื่อเสริมหลักสูตร	52	17.93
5. ควรมีการประสานความร่วมมือให้บุคลากรในชุมชนในท้องถิ่นเป็นวิทยากรให้ความรู้	46	15.86

จากตาราง 4.23 พบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดได้แก่ ควรจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นไว้ในห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และห้องพิเศษอื่น ๆ อย่างเพียงพอ รองลงมาคือ ควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตาราง 4.24 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรริรัมย์ เขต 2 ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	จำนวน (ความถี่ = 320)	ร้อยละ
1. ควรมีการจัดงบประมาณสนับสนุน ในการใช้ การปรับปรุง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	78	24.38
2. ควรมีการประชุม วางแผน ในการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างจริงจังและเหมาะสม	70	21.88
3. ควรมีการนิเทศ การประเมิน การสรุปผล การใช้ แหล่งเรียนรู้ เพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป	62	19.37
4. ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้จัดทำแหล่งเรียนรู้ให้ หลากหลายทุกกลุ่มสาระ	58	18.12
5. ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อนักเรียน	52	16.25

จากตาราง 4.24 พบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดได้แก่ ควรมีการจัดงบประมาณสนับสนุน ในการใช้ การปรับปรุง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือควรมีการประชุม วางแผน ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างจริงจังและเหมาะสม

ตาราง 4.25 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	จำนวน (ความถี่ = 262)	ร้อยละ
1. ควรมีการบันทึกและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมสรุปผลเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป	98	37.41
2. ควรให้ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	86	32.82
3. ควรมีการส่งเสริม การประกวดผลงาน การนำเสนอ ผลงานที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้	78	29.77

จากตาราง 4.25 พบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดได้แก่ ควรมีการบันทึกและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมสรุปผลเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป รองลงมาคือควรให้ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 3,001 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 233 คน และครูจำนวน 2,768 คน

2. กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการคำนวณตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ได้ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 148 คน และครู 338 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 486 คน

2.2 การสุ่มตัวอย่าง เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 486 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน ตามขนาดของโรงเรียน หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแยกตามสัดส่วนประชากรในแต่ละอำเภอ และเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียนโดยใช้การเลือกแบบการสุ่มตามระดับชั้น ตามสภาพพื้นที่ และบริบทของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างแยกตามขนาดโรงเรียนและตามสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้น โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำ ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค ผลปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .944

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม โดยส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัด โดยผู้วิจัยได้นำหนังสือแบบสอบถามไปแจกให้และกำหนดรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ จำนวน 486 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และการใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและขนาดของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้สถิติดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดลำดับความสำคัญ

5.2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู วิเคราะห์ค่า t -test ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระแก่กัน กำหนดค่าสถิติที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างในรายด้านจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ้กำหนดค่าสถิติที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันและแจกแจงความถี่หากค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สรุปผลวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพได้ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ ด้าน การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ความคิดเห็นในด้านด้านการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีดังนี้

4.1 ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะที่มากที่สุดได้แก่ โรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรโดยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นให้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

4.2 ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะที่มากที่สุดได้แก่ โรงเรียนควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียน ชุมชนพร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล ทำทะเบียน ไว้อย่างเป็นระบบ รองลงมาคือ โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

4.3 ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะที่มากที่สุดได้แก่ โรงเรียนควรจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นไว้ในห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และห้องพิเศษอื่น ๆ อย่างเพียงพอ รองลงมาคือโรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.4 ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะที่มากที่สุดได้แก่ โรงเรียนควรมีการจัดงบประมาณสนับสนุนในการใช้ การปรับปรุง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือควรมีการประชุม วางแผน ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างจริงจังและเหมาะสม

4.5 ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะที่มากที่สุดได้แก่ โรงเรียนควรมีการบันทึกและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมสรุปผลเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป รองลงมาคือโรงเรียนควรให้ชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. จากผลการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 1) ได้ระบุไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตและทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล แหล่งเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ตามที่ต้องการ อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการยังมีนโยบายให้แหล่งเรียนรู้มีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอน โดยเป็นการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่ายและรวดเร็ว รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ส่งผลให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากเหตุผลข้างต้นจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบทบาทในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอุมมาดิ ยลวงศ์ (2554 : 68) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ผลปรากฏว่า แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 มีครบทุกโรงเรียนได้แก่ ห้องเรียน สนามกีฬา และที่ไม่มีในสถานศึกษาเลย คือ สวนวรรณคดี เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กัญญา ประเสริฐ ไทย (2555 : 78) ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลปรากฏว่า มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 4 ประเภท ได้แก่ ห้องปฏิบัติการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ห้องสมุดและอุทยานการศึกษา แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนมี 3 ประเภท ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้นและแหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการปฏิรูปการศึกษาที่กำลังดำเนินการ ในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และก้าวเข้าสู่ยุคของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองแล้วนั้น ในด้านการปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอนตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาลดับดังกล่าว ได้เน้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือที่เรียกว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การ เรียนรู้ (Learner Center) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวจะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีความรู้ สามารถนำเอา ประสบการณ์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและเรียนรู้ต่อ การจัดการเรียนรู้ลักษณะดังกล่าว นอกจากกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนใฝ่รู้แล้ว จำเป็นต้องมีการจัดแหล่ง เรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการเรียนในลักษณะดังกล่าวด้วย กล่าวกันว่าหากมี แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จะช่วยให้การปฏิรูปหลักสูตรการสอนสำเร็จได้ โดยครูต้องปฏิรูป เปลี่ยนวิธีสอนที่ยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง มาเป็นบทบาทที่ยึดเอานักเรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น โรงเรียน สถานศึกษาทุกแห่งทุกระดับซึ่งเป็นองค์กรฐานล่างของภาครัฐ ในการจัด การศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อันเป็น หลักการร่วมกันในการจัดการศึกษา และในขณะเดียวกันตามจุดเน้นของการพัฒนาการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะจุดเน้นตามมาตรา 24 และมาตรา 25 ที่กำหนดไว้ นั้น โรงเรียนจำเป็นต้องมีการจัดแหล่งเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนให้เรียนได้เต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและเหมาะสมกับท้องถิ่น

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2 คล้าย ๆ กัน ไม่ว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เมื่อรับนโยบายมาจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาแล้ว ทางโรงเรียนโดยผู้บริหารและทีมงาน จำเป็นต้องจัดทำ ซ่อมแซม ปรับปรุง แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยเฉพาะห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้มีคุณภาพและเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ไว้ดังนี้

4.1 ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรโดยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษา ดูงาน เพื่อนำความรู้มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นให้ใช้ประโยชน์ จากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน มีการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนีย์ อันติมานนท์ (2553 : 62) ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่า แนวทางการพัฒนา ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เป็นดังนี้ แนวทางในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู แต่งตั้งครูและบุคลากรของโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามมาตรฐานของหลักสูตร แนวทางในการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ ให้จัดทำเป็นเล่ม แบ่งแยกตามประเภท หมวดหมู่ชัดเจนตามลำดับความสำคัญ ลงทะเบียน แหล่งเรียนรู้ และโรงเรียนจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แนวทางในด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างจริงจัง มีการสนับสนุนครูใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ กระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลา จัดตั้งศูนย์พัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดห้องสมุดให้เป็นศูนย์ทรัพยากรทางปัญญา สนับสนุนให้มีการสืบค้นหาจากเว็บไซต์ และแนวทางในการกำกับติดตาม ประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้มีการติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ซ่อมบำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นระยะจากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถามความพึงพอใจ

4.2 ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้

ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียน ชุมชนพร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล ทำทะเบียน ไว้อย่างเป็นระบบ ควรประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งมีการระดมทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ ทั้งในโรงเรียนและชุมชนเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ

มงคล พลภูมิ (2551 : 103) ศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลปรากฏว่า แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนงบประมาณ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาระบบเทคโนโลยีแก่สถานศึกษาอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาอย่างจริงจัง ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ อบรม สัมมนา ศึกษาคุณงานด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ครูในการจัดและใช้ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและต่อเนื่อง

4.3 ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ควรจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นไว้ในห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และห้องพิเศษอื่น ๆ อย่างเพียงพอ ควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบอย่างชัดเจน ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรจัดแข่งขัน ประกวดการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนตามความเหมาะสมเพื่อเสริมหลักสูตรและมีการประสานความร่วมมือให้บุคลากรในชุมชน ในท้องถิ่น เป็นวิทยากรให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรพิมพ์ รัตนเดชกำจาย (2551 : 55) ศึกษาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการคุณภาพ กรณีศึกษาโรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผลปรากฏว่า แนวทางการพัฒนาห้องสมุด ควรมีการกำหนดเป็นแผนพัฒนาห้องสมุด ควรจัดปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ควรกำหนดแผนการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ ควรจัดทำโครงการห้องสมุดในสวน โครงการห้องสมุดเคลื่อนที่ ควรมีการพัฒนาสารสนเทศของห้องสมุด ควรมีการจัดประชุมชี้แจงต่อคณะครู ควรจัดทำโครงการสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ภายในห้องสมุด ควรจัดทำโครงการทอดผ้าป่าหนังสือและทำโครงการบริจาคหนังสือเข้าห้องสมุด

4.4 ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้

ควรมีการจัดงบประมาณสนับสนุน ในการใช้ การปรับปรุง การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ มีการประชุม วางแผน ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ แหล่งเรียนรู้ โดยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างจริงจังและเหมาะสม ทั้งนี้ ควรมีการนิเทศ การประเมิน การสรุปผล การใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป พร้อมทั้งควร

ส่งเสริม สนับสนุน ให้จัดทำแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายทุกกลุ่มสาระและควรส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรัสสา ทองฉาย (2552 : 85) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่าครูผู้สอนควรมีการจัดเอกสาร ข่าวสารที่ทันสมัยคิดบอร์ดหรือจัดทำวารสาร แผ่นพับ แจกให้ทราบเป็นประจำ มีการอำนวยความสะดวกในการรับบริการสื่อสารสนเทศภายในโรงเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้โดยการสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง และควรสร้างสื่อการเรียน การสอนในรูปแบบการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ควรเชิญบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญและ ชำนาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้และจัดการประชุมสัมมนาให้ความรู้และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และควรจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีความ หลากหลายเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

4.5 ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

ควรมีการบันทึกและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมสรุปผลเมื่อสิ้นปี การศึกษาเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ทั้งนี้ควรให้ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และควรมีส่งเสริม การประกวดผลงาน การนำเสนอผลงานที่เป็น ผลมาจากการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ กัญญา ประเสริฐไทย (2555 : 74) ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาเวียงเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่าแนวทางในการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการใช้แหล่ง เรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดทำเป็นโครงการบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของ โรงเรียน ด้านการปฏิบัติตามแผน นำแหล่งเรียนรู้มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยปรากฏ ในแผนการสอนอย่างเหมาะสม ด้านการตรวจสอบและประเมิน กำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการ นิเทศ ติดตามในรูปของคณะกรรมการ ด้านการปรับปรุง แก้ไข ควรมีการปรับปรุงข้อมูล สารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน และแก้ไขข้อบกพร่องที่พบหลังจากที่ได้รับการนิเทศติดตามอย่าง ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นตามแบบสอบถาม เพื่อเสนอความต้องการ แนวทางในการวางแผนแก้ไข และพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบและชัดเจน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร โดยการประชุมอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นให้ใช้ประโยชน์ จากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน มีการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียน ชุมชน พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล ทำทะเบียน ไว้อย่างเป็นระบบ ควรประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์การของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งมีการระดมทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ ทั้งในโรงเรียนและชุมชนเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดงบประมาณสนับสนุน ในการใช้ การปรับปรุง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการประชุม วางแผน ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ โดยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างจริงจังและเหมาะสม ทั้งนี้ควรมีการนิเทศ การประเมิน การสรุปผล การใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป พร้อมทั้งควรส่งเสริม สนับสนุน ให้จัดทำแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายทุกกลุ่มสาระและควรส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน รวมทั้งควรมีการบันทึกและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมสรุปผลเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ทั้งนี้ควรให้ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และควรมีส่งเสริมการประกวดผลงาน การนำเสนอผลงานที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่ได้รับการยกย่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือได้รับรางวัลดีเด่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). แนวทางการบริหารโรงเรียน ปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2545 ก). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2545 ข). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : องค์การ
รับส่งสินค้าและวัสดุภัณฑ์ (รสป.).
- กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2544). มาตรฐานโรงเรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา.
- กรมสามัญศึกษา. (2546). การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและวัสดุภัณฑ์ (รสป.).
- กัญญา ประเสริฐไทย. (2555). การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จเร จันทร์วัฒนาเดชนุกูล. (2548). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดระนอง.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุราษฎร์ธานี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จันทร์พิมพ์ รัตนเดชกำจาย. (2551). แนวทางการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตาม
กระบวนการจัดการคุณภาพ กรณีศึกษาในโรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา.
- ชลิต พุทธิรักษา. (2539). การจัดโรงเรียนประถมศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ดวงใจ วัฒนมะโน. (2545). เทคนิคการจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้. กรุงเทพฯ :
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา.

- ทัศนีย์ อันติมานนท์. (2553). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ทรงรัตน์ ศรีสารคาม. (2553). กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2543). ผู้บริหารในยุคปฏิรูป. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นฤมล ดันธสุรเศรษฐ์. (2533). แหล่งวิทยาการชุมชน ในการพัฒนาและใช้แหล่งวิทยาการ ในชุมชน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ. (2544). “แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเด็ก มิใช่เพื่อใคร.” กรุงเทพฯ : วารสารวิชาการ. 5(26) : 26 – 33.
- นงศ์ศรี ราชมณี. (2553). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม ปานเพชร. (2546). การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- บุษบา ช่วยแสง. (2553). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุดรธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. บุรีรัมย์ : ฝ่ายเอกสาร การพิมพ์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- เป็ลียน พากเพียร. (2545). บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอตามความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนราชการในระดับอำเภอและผู้บริหารโรงเรียน จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ผ่องศรี ชัยศรีนุวัฒน์. (2544). จุดศึกษาแหล่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ผ่องศรี สมขยา. (2545, มกราคม). “การเรียนรู้ตามความสนใจ.” วารสารวิชาการ. 4(1) : 8.

- พรรณี เสียงบุญ. (2553). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวดู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มงคล พลภูมิ. (2551). สภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วัชรีย์ บูรณสิงห์. (2544). การบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วาสนา กันหาสุข. (2547). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2542). หลักและระบบบริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วินัย บุญกล้า. (2548). รูปแบบการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านห้วยคนทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เพชรบูรณ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2548). มาตรฐานตำแหน่งวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุรสภาลาดพร้าว.
- สมาธิ พิณจิก. (2547). การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- สุรัสสา ทองฉาย. (2552). สภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาตนเองจากแหล่งเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). แนวปฏิบัติการจัดสิ่งแวดล้อม
ในหน่วยงานและโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.
- (2546). รายงานการประเมินคุณภาพการเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2539). คู่มือครูเพื่อพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียน
การสอน ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.
กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2548). แหล่งเรียนรู้ ประจักษ์ความสำเร็จของการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2549). ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2550 ก). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์.
- (2550 ข). แนวดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2548 ก). กระบวนการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2548 ข). แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ
: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา. (2549). กรอบการประเมินคุณภาพ
ภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). มาตรฐานการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สิริอุษา ศกุนตะเสถียร. (2548). การบริการการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- สุชา จันทร์เอม. (2544). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดาพร โรจนานุตร. (2545). แหล่งรู้ แหล่งเรียน. กรุงเทพฯ : ศาสนาการพิมพ์.

- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2539). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. (2544). มาตรฐานโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อัศวิน งอขมาลา. (2552). สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อำนาจพร ทรัพย์คง. (2542). บทบาทของคณะกรรมการนักเรียนปฏิรูปประถมศึกษา
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์
คศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. อัดสำเนา.
- อุมาวดี ขลวงศ์. (2553). สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). มุริรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Keefe, D. D. (2003). A Case Study of the Integration of a Video Learning Center at
an Elementary School. **Dissertation Abstract International**. 64(5), 1613-A
- Mullinns, J. A. (1999). How Field Trips in Natural Areas Associated with Museums, Arborea
and Aquaria Impact the Educational Experiences of Teacher and Students.
Dissertation Abstract International. 59(08), 2431-A

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๖๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายบรรพต สรวนรัมย์

ด้วย นายประเสริฐ แทนพลกรัง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผศ.ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๓, ๐ ๔๕๖๐ ๓๖๓๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายประยุทธ น้าอบเซย

ด้วย นายประเสริฐ แทนพลกรัง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผศ.ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๓๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๖๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางจรรวรม อินทรชม

ด้วย นายประเสริฐ แทนพลกรัง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผศ.ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๓๒๒๓, ๐ ๔๕๖๐ ๓๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๑๑๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตยืมเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑

ด้วย นายประเสริฐ แทนพลกรัง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๒ โดยมี ผศ.ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายประเสริฐ แทนพลกรัง ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๓ ๓๒๒๓, ๐ ๔๔๖๐ ๓๖๓๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๒๘๕๘



ที่ ศธ ๐๔๐๘๒ / ๓๑๖

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑
๕๐ ถนนอิสาน บร ๓๑๐๐๐

๒๓ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด ทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายประเสริฐ แทนพลกรัง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผศ.ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างในหน่วยงานของท่านด้วย

ในการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑ จึงแจ้งผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด ทุกแห่ง ทราบเพื่ออนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลกับโรงเรียนของท่านได้ตามความเหมาะสม ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุพรรณง เป็นพร้อม)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑งานประสานงาน
กลุ่มผู้อำนวยการ

โทร. ๐ ๔๕๖๑ ๑๔๐๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๒ ๐๒๗๗



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๓๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒

ด้วย นายประเสริฐ แทนพลกรัง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผศ.ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ สะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘



ที่ ศธ ๐๔๐๘๗/ ๒๗๐

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต ๒ อำเภอประโคนชัย
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๔๐

๒๕ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายประเสริฐ แทนพลกรัง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี รศ.ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ พิจารณาแล้วอนุญาต และขอความอนุเคราะห์โรงเรียนได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ขอบทำดี)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒

กลุ่มอำนาจการ

กลุ่มงานประสานงาน

โทร.โทรสาร ๐ ๔๕๖๗ ๐๐๘๒

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

สำหรับผู้วิจัย

เลขที่แบบสอบถาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มี 5 ด้าน คือ

1. ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
2. ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้
3. ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
4. ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้
5. ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. แบบสอบถามนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ดังนั้น จึงขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตามสภาพที่เป็นจริง

นายประเสริฐ แทนพลกรัง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

() ผู้บริหารสถานศึกษา

() ครู

ขนาดโรงเรียนของท่าน

() ขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน

() ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

() ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 ด้าน คือ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบสอบถามของแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย / ในตารางให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

หมายเหตุ

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ สารความรู้ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

1. แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน หมายถึง สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งในบริเวณสถานศึกษา ที่นำมาใช้เป็นตัวหลักในการเรียนรู้สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับที่นั่นหรือใช้ในการเรียนรู้เรื่องอื่น และหมุนเวียนกิจกรรมได้ตามความสนใจของผู้เรียน
2. แหล่งเรียนรู้ภายนอก หมายถึง สถานที่ที่อยู่นอกเหนือจากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น สถานที่ทำงาน สถานที่ประกอบการ พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ เป็นต้น

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
1. ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร					
2. ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตาม Web Site ต่าง ๆ					
3. ศึกษาครูงานแหล่งเรียนรู้จากโรงเรียนต่าง ๆ					
4. ประชุมร่วมกับบุคลากรในเรื่องแหล่งเรียนรู้					
5. ศึกษาครูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ					
6. สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จากภายนอก					
7. จัดประชุมสัมมนาภายในโรงเรียนเพื่อให้ระดมความคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้					
8. มีการศึกษาค้นคว้าหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ					
9. มีการนำเสนอแหล่งเรียนรู้ในการประชุมครูอย่างสม่ำเสมอ					
10. มีการรวบรวมความรู้ ข้อมูล เอกสารเกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ					
ด้านที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาแหล่งเรียนรู้					
11. สำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน					
12. สำรวจแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน					

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
13. สำรวจแหล่งเรียนรู้จากชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น					
14. สำรวจปัญหาแหล่งเรียนรู้ภายใน					
15. สำรวจปัญหาแหล่งเรียนรู้ภายนอก					
16. สำรวจปัญหาแหล่งเรียนรู้จากชุมชนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
17. เก็บรวบรวมและทำรายการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน					
18. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาแหล่งเรียนรู้					
19. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของแหล่งเรียนรู้					
20. ประสานร่วมมือกับชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพปัญหาของแหล่งเรียนรู้					
ด้านที่ 3 การศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
21. มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อขอความร่วมมือจาก ชุมชน					
22. ส่งเสริมโครงการในการจัดรูปแบบแหล่งเรียนรู้					
23. ประชุมครูเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้					
24. สถานศึกษามีรูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจน					
25. สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
26. ให้ความสำคัญในการจัดห้องสมุดใน โรงเรียน					
27. จัดให้มีห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งค้นคว้าของ นักเรียนอย่างเพียงพอ					
28. ให้จัดทำระเบียบการปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้ นอกโรงเรียน					

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
29. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการผลิตสื่อ และนวัตกรรม					
30. ขอความร่วมมือให้บุคลากรในชุมชนเป็นวิทยากร ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
ด้านที่ 4 การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่ง เรียนรู้					
31. การจัดแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษา					
32. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย					
33. ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับแหล่งเรียนรู้					
34. ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู					
35. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนออกไปศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
36. ให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้อ้างอิงกับ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
37. ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ					
38. มีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน					
39. ให้ครูพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง					
40. ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการใช้สื่อ การเรียนการสอน					

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านที่ 5 การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้					
41. การติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้					
42. สสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ แหล่งเรียนรู้					
43. ประชุมคณะกรรมการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
44. จัดให้มีการแสดงผลงานของนักเรียนจากการ จัดกิจกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้					
45. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้					
46. ประเมินผลร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนในการใช้ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน					
47. สสำรวจความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้					
48. จัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการประเมินการพัฒนา แหล่งเรียนรู้					
49. แจ้งให้ชุมชนทราบผลการประเมิน					
50. นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนเพื่อ พัฒนาต่อไป					

ตอนที่ 3 ท่านมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อ
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อย่างไรบ้าง

ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....

.....

.....

ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาแหล่งเรียนรู้.....

ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....

ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้.....

ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

นายประเสริฐ แทนพลกรัง

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Rajabhat Ramrathat University

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability Statistics – Scale N of

Statistics for	Mean	Variance	Std. Deviation	Variables
Scale	187.5667	1184.461	34.41600	50

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 50

Alpha = .944

ประวัติย่อของผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายประเสริฐ แทนพลกรัง
วัน เดือน ปีเกิด	วัน เสาร์ ที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2514
สถานที่เกิด	7 หมู่ 5 ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	162 หมู่ 4 ตำบลบ้านไทร อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ. 2
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดบ้านไทร (เสกขุราชกูรอนุสรณ์) ตำบลบ้านไทร อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2527 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีมูม ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2530 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขามทะเลสอวิทยา ตำบลขามทะเลสอ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2533 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองบัวแดงวิทยา ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พ.ศ.2538 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พ.ศ.2557 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์